

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΕΤΟΣ Η' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 11

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΜΑΣ

Α'.

Ἀποτελεῖ ἀτίμητον προγονικὴν μας κληρονομίαν. Καὶ ἀσκεῖ γοητεῖαν καταπληκτικὴν. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Κατακομβῶν τὴν παρέλαβον οἱ μεγάλοι τῆς Ὁρθοδοξίας Πατέρες, οἱ ἀνωτέρων πνοῆς ὀδηγοὶ ψυχῶν. Καὶ τὴν παρέδωκαν διὰ μέσον τῶν αἰῶνων εἰς ἡμᾶς ἐμπλουτισμένην κατὰ τρόπον τοῦτ' αὐτὸ θεόπνευστον. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἑτερόδοξοὶ ἀναγνωρίζουν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία « ἐβλάστησεν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας » καὶ ὁμολογοῦν, ὅτι « οὐδεμία ἄλλη μορφή λατρείας διετήρησε τόσα πολλὰ ἴχνη τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ». Πρὸς αὐτὴν τὴν ὄντως « μεγαλειώδη » λατρείαν, τὴν « πλημμυρισμένην ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα », τῆς ὁποίας κέντρον ἀποτελεῖ τὸ ἀγιώτατον Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας, στρέφεται ὁ παγκόσμιος θαυμασμός. Περὶ αὐτὴν θὰ περιστραφοῦν καὶ αἱ κατωτέρω ἀπλαῖ σκέψεις, οὐχὶ βεβαίως συστηματικῶς ἀναλύουσαι τὸ θέμα, ἀλλὰ πρὸς πρακτικοὺς σκοποὺς ἀποβλέπουσαι.

Ἡ λατρεία μας ἀποτελεῖ ἐν ἁρμονικῶν σύνολον στοιχείων, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν ἀτμόσφαιραν ὄχι ἀπλῆς αἰσθητικῆς συγκινήσεως, ἀλλὰ κατὰ νύξιν εἰσοῦς. Ψάλματα καὶ ἀναγνώσματα, τελούμενα καὶ συμβολιζόμενα, εἰκόνες καὶ ἄμφια, λιβανωτὸς καὶ σκευὴ ἱερά, ρυθμὸς καὶ ἁρμονία, ὑπὲρ πάντα δὲ ταῦτα ἡ ἀνάιμακτος Προσφορὰ τοῦ « Ἁγίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου » — ἐντὸς τοῦ ὑποβλητικοῦ χώρου τῶν βυζαντινῶν μας Ναῶν, ἀποτελούντων ἀριστουργήματα ἀρχιτεκτονικῆς, ὅπου, ὁμοῦ μὲ τὸν συνηχισμὸν τῶν ἱερῶν κωδῶνων, ἀναπέμπονται, μέσα εἰς ἐν « φῶς ἰλαρὸν ἁγίας δόξης », ὕμνοι ἀφθάστον κάλλους μὲ μουσικὴν ἐπένδυσιν θαυμασίαν, διὰ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἶπε : « γίνεται καὶ ὁ ἄηρ ἅγιος ἀπὸ τῆς ψαλμωδίας ! » — ἰδοὺ, ἐν συνόψει, ὁ κόσμος τῆς λατρείας μας μὲ τὴν περισσὴν γοητεῖαν. Τεραστία εἶναι, διὰ τοῦτο, καὶ ἡ ἐπίδρασις, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ αὐτὴ εἰς τὰς ψυχάς.

Ἐν πρώτοις οἰκοδομεῖ ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία, ἡ ζωντανὴ καὶ παλμώδης. Διδάσκει, κατὰ τρόπον ὑποβλητικόν, τὰς αἰωνίους καὶ σωτηριώδεις ἀληθείας τῆς πίστεώς μας, « πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων... , εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ » (Ἐφεσ. 4, 12). Καί, διὰ τὰ παραλείψωμεν καὶ τὴν ἀπλῆν ἔστω μείλαν τῶν ἀγιογραφικῶν κειμένων καὶ αὐτῶν τῶν τροπαρίων, ἅτινα εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ποιητικὴ ἀπόδοσις τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν τῆς Βίβλου, — « ῥήματα ζωῆς αἰωνίου » —, περιοριζόμεθα νὰ ὑπενθυμίσωμεν, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ εἰκόνες (μὲ τὰς ἐξαῦλωμένας μορφὰς τῶν βυζαντινῶν ἀγίων, τὰς πλήρεις πνευματικότητος), αἱ ὁποῖαι « βίβλοι τῶν ἀγραμμάτων » ἐχαρκτηρίσθησαν προσφῶς, καὶ αὐταὶ διδάσκουν διδάγματα ὑψηλὰ καὶ μᾶς ἐμπνέουν. Ἡ δὲ βυζαντινὴ ὑμνωδία, ἡ κατ' ἐξοχὴν μ ο υ σ ι κ ῆ τ ῆ ς Ὁ ρ θ ο δ ο ξ ί α ς, ἡ ὄντως ἁρμονικὴ, εἰσάγει ἄνθρωπον καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πιστοῦ καὶ τὸν φρονηματίζει, ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν πλατύτερα εἰς προσεχῆ σημειώματα. Οὕτως, ὁ Ὁρθόδοξος Ναός, μὲ τὴν σεμνοπρεπῆ τελετουργίαν, ἀποβαίνει ἐργαστήριον ψυχικῆς καλλιεργείας καὶ τόπος χαλκείσεως χαρακτήρων, μεταποιουμένης τῆς ψυχῆς εἰς Ναὸν τοῦ Κυρίου ἁγίου.

Ἐντὸς μιᾶς τοιαύτης καταλλήλου ἀτμοσφαιρας περισυλλογῆς τονώνεται μέσα μας ἡ συναίσθησις τοῦ ἀνωτέρου προορισμοῦ μας. Ἐνισχυόμεθα εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς προσωπικότητος καὶ συγκράτησιν ἀπὸ τὰς παντοίας πτώσεις καὶ τέλος διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰωνιότητος. Καὶ μάλιστα ἤδη ἀπὸ τῆς παρουσίας ζωῆς, τῆς ὁποίας ὅλους τοὺς σπουδαίους σταθμούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς λεπτομερείας, ἐξετάζει ἡ λατρεία.

Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ῥώσος συγγραφεὺς Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης, « ἡ Ὁρθ. Ἐκκλησία, ὡς φιλόστοργος μήτηρ, διὰ τῆς λατρείας σωτηριωδῶς ὀδηγεῖ κατὰ τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ζωὴν καὶ μᾶς καταρτίζει διὰ τὸ οὐράνιον πολίτευμα ». Καὶ ὅπως ἐξηγεῖ ὁ παρ' ἡμῖν ἄριστος ἐρμηνευτὴς τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος : « Ὅλαι αἱ ἀλήθειαι τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀντικρύζονται ὡς σοφία τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ βιοῦνται ἐντὸς τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας » (Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου : « Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ὁρθοδοξίας », ἐν περιοδικῷ « Ἐκ κ λ η σ ί α », 1958, σελ. 244. Πρὸβλ. τοῦ αὐτοῦ : « Αἱ ἰδιάζουσαι μορφαὶ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας — τὸ νόημα τῆς Ὁρθοδοξίας », Ἀθῆναι 1950, ἐνθα ὁ ἀναγνώστης εὐρίσκει βαθυστόχαστον ἀνάδειξιν τῶν στοιχείων ἐκείνων, ἅτινα χαρακτηρίζουν τὴν Ὁρθοδοξίαν μας). Δὲν ὑπερέβαλεν ἐπομένως κατὰ πολὺ τὴν πραγματικότητα αἰδίδιμος καὶ στοχαστικὸς Ἱεράρ-

χης, ὁ ὁποῖος συνήθιζε νὰ λέγη : « Μία λειτουργία τελουμένη με κατάνυξιν ἀξίζει ὅσον καὶ ἓν ὥραϊον κήρυγμα »!

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἡ οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν, καρπὸς τῆς Ὁρθ. λατρείας. Οἰκοδομοῦσα ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ὑψώσῃ καὶ μεταρσιώσῃ τὸν λάτρη. Ὅταν ὁ ἐκκλησιαζόμενος ἀκούῃ ψαλλόμενον λ.χ. τὸν ὕμνον τὸν χερουβικόν « . . . πᾶσαν τὴν βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν », ἐγκαταλείπει ἔξω ἀπὸ τὸ κατώφλιον τοῦ Ναοῦ κάθε κοσμικὴν φροντίδα. Ἐκεῖ ἀκριβῶς, εἰς τὴν εἴσοδον, ἀναγινώσκει μὲ εὐλάβειαν : « Οἶκον Θεοῦ μέλλοντες εἰσβαίνειν πύλην, ἔξω γένησθε τῆς μέθης τῶν φροντίδων » (ἐπιγραφή εἰς τὴν κεντρικὴν πύλην ἀρχαίου βυζαντινοῦ Ναοῦ). Ἀποβάλλει λοιπὸν τὸ φθαρτόν, ἀποτινάσσει τὸν κونيότῳ τῆς ὕλης. Σιωποῦν τότε μέσα μας ὅλαι αἱ ἀνθρώπινοι φωναί : « Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία . . . ». Ἐλευθερώνεται εἰς τὴν ψυχὴν μας ὁ χώρος διὰ τὴν μετὰ τοῦ Εὐλόγητοῦ Κυρίου ἐπικοινωνίαν. Αἰσθανόμεθα τότε τὸ ὄ γ ι γ ς τ ο ὕ α ἰ ω ν ἰ ο υ ! Ὅπως ἐπιτυγχάνεται ἡ λατρευτικὴ ἀνάτασις καὶ ἔξαρχσις· μακρὰν, ἐννοεῖται, πάσης ἀσεβοῦς ἀκοσμίας, ἡ ὁποία βεβηλώνει τὴν ἱερότητα τῆς λατρείας καὶ, ὡς παράσιτον, ἀπομωξᾷ τὴν πνευματικότητα. Ἄλλὰ καὶ μὲ δοθὴν χρῆσιν (καὶ οὐδέποτε κατάχρησιν) τῶν τύπων τῆς λατρείας. Χαρακτηριστικὸν βεβαίως τῆς Ὁρθ. λατρείας εἶναι ἡ ἔ σ ω τ ε ρ ἰ κ ὀ τ η ς (« ἔσωτερικὴ ἐποπτεία »), ὑποβοηθεῖται ὁμως αὕτη ἀπὸ τοὺς τύπους καὶ τὰ σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα ἐκφράζεται « τῶν αἰσθήσεων ἕνεκα » (Ψευδο - Διονύσιος). Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχουν τὴν ἀξίαν των καὶ οἱ τύποι καὶ εἶναι διὰ τοῦτο ἀπαραιτήτοι. Οὐχὶ λοιπὸν τοὺς τύπους, ἀλλὰ τὴν τυποκρατίαν (ἢ τυπολατείαν) δεόν νὰ ἀποφεύγωμεν. Ἡ χρῆσις των ἐπιβάλλεται, καταδικάζεται ὁμως ἡ κατάχρησις.

Διὰ πάντων τούτων δημιουργεῖται ἡ ἱ ε ρ ἄ κ α τ ἄ ν υ ξ ἰ ς, τῆς ὁποίας τόσον δύσκολον εἶναι νὰ δοθῇ ὁ ἀκριβὴς ὀρισμὸς, ὅστις νὰ ἱκανοποιῇ τὸ πνεῦμα· ἀρκεῖ ὁμως ὅτι ἡ καρδιά μας τὴν αἰσθάνεται καὶ τὴν ζῆ. Μία γλυκύτερος ἄρρητος ἀπλουμένη εἰς τὴν ψυχὴν, ἡ μυστικὴ φλόξ θερμαίνουσα τὸν ἔσωτερικόν μας κόσμον. Τὸ « χ α ρ ο π ο ἰ ὶ ὶ π ἔ ν θ ο ς » (κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκφρασιν τοῦ νηπτικοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος), τὸ ὁποῖον εὐφραίνει τὸν πιστόν. Ἡ δὲ οὐρανία ἐκεῖνη γαλήνη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ἐπίσης τὴν κατάνυξιν, παρέχει τὴν ἐντύπωσιν προγεύσεως τοῦ Παραδείσου. Ὁ ἄνθρωπος συναντᾷ τὸν Θεόν ! Ναί, εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς κατανύξεως τῆς Ὁρθ. λατρείας, ὁ πιστὸς ἐπιτυγχάνει τὸν ὄ γ ι ἄ μ υ σ τ ἰ κ ἰ σ μ ὶ ὶ . Ἐπὶ τῶν πτερόγων τῆς θ. λατρείας, ἔξω ἀπὸ τὸ περιγραμμά τῆς σχετικότητος, ἡ

φυγή κεκαθαυμένη και ἐξηγνισμένη διὰ τῶν μυστηριακῶν μέσων τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, προσεγγίζει ἐν συντριβῇ και « ὡς ἐνώπιος ἐνωπίω » προσομιλεῖ τὸ πνεῦμα του πρὸς τὸ Αἰώνιον Πνεῦμα τοῦ « Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ! ». Ὑπερρικᾶται τότε ὁ χρόνος. Οὐρανὸς και γῆ συνάπτονται. Ἐνούμεθα λοιπὸν μὲ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Παθόντα, ἀλλὰ και Ἀναστάντα Κύριον, μέσα εἰς μίαν λάμπην ἀκτινοβόλον, εἰς ἐν θριαμβικὸν ὄραμα τῆς Ἀναστάσεως, ὅπερ, ὡς γνωστόν, δεσπόζει τῆς Ὁρθ. λατρείας, δι' ὅπερ « Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως », ἔχει χαρακτηρισθῆ ἢ κατ' Ἀνατολὰς πρεσβυγενῆς Ἐκκλησία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δύσιν, τῆς ὁποίας χαρακτηριστικὸν εἶναι ὁ Σταυρός. Εἶναι τοῦτο ἐν μακάριον βίωμα, σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκεῖνο μυστικὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ἠσθάνοντο οἱ εἰς Ἐμμαούς, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀγνωστοῦ Ὀδοιπόρου — Αὐτοῦ δηλ. τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου — συμπορευόμενοι δύο μαθηταί, τῶν ὁποίων ἡ καρδία, ὡς ἐβεβαίουν οἱ ἴδιοι βραδύτερον, « καιομένη ἦν ἐν αὐτοῖς » (Λουκᾶ 24, 32).

Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται πρὸ παντός διὰ τοῦ ἀγιωτάτου μυστηρίου τῆς Θ. Ἐδχαριστίας, ὅπερ, ὡς προελέχθη, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον και τὴν καρδίαν τῆς λατρείας μας, τὴν ὑψίστην δὲ βαθμίδα ἐπιγείου ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν.

Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ, ὡς και περὶ τῶν ἄλλων χαρακτηριστικῶν τῆς Ὁρθ. Λατρείας, ἐχόντων μάλιστα στενὴν σχέσηιν πρὸς τὴν Ἰστορίαν τοῦ Ἐθνους μας, θὰ διαλάβωμεν δι' ὀλίγων εἰς τὸ προσεχές.

Πρωτος. ΧΡΥΣΟΣΤ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

«Στρατολογία ἀληθεῖ ἀθλοφόρε, τοῦ οὐρανοῦ στρατηγὸς Βασιλέως, περικαλλῆς γεγένησαι Θεόδωρε· ὅπλοις γὰρ τῆς πίστεως, παρετάξω ἐμφρόνως, και κατεξωλόθρευσας τῶν δαιμόνων τὰ σίφη, και νικηφόρος ὄφθης ἀθλητής· ὄθεν σε πιστεῖ ἀεὶ μακαρίζομεν».

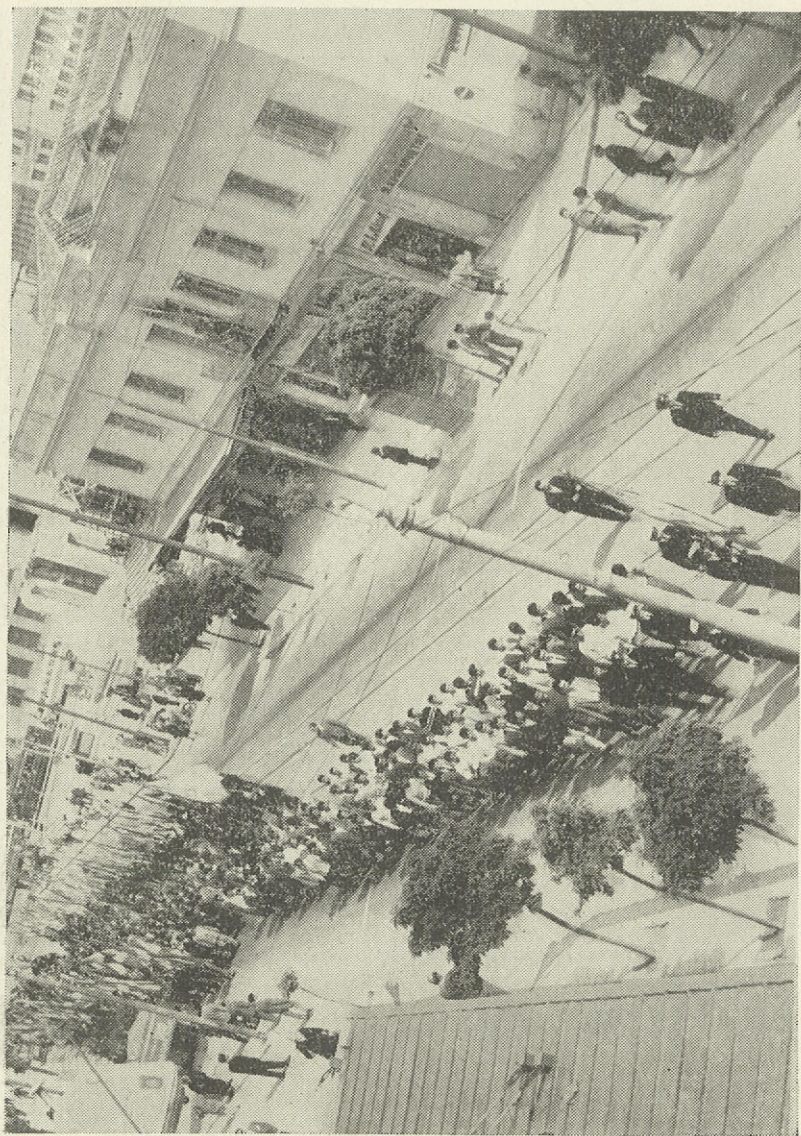
(Ἀπολυτικίον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ Δειψάνου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου).

«Ὁφθης μέγας ἥλιος, τῇ Ἐκκλησίᾳ, διδαγμάτων λάμπει, και θαυμασιῶν φοβερῶν, φωταγωγῶν τοὺς τιμῶντάς σε, Βαρθολομαίε Κυρίου Ἀπόστολε».

(Κοντάκιον τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Βαρθολομαίου).

«Τοῦ Κυρίου γεγονός, παραληθῆς ὑπηρέτης, Ἀποστόλων ὄφθης τε, τῶν Ἑβδομήκοντα πρώτος· ἠγγασας, ἅμα τῷ Παύλῳ τὸ κήρυγμά σου, ἅπασι καταμηρίων Χριστὸν Σωτήρα· διὰ τοῦτο ὑμνωδίας, τὴν θεῖαν μνήμην, Βαρνάβα, τελοῦμέν σου».

(Κοντάκιον τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Βαρνάβα).

Ἀπὸ τὸν ἑορτασμὸν τῆς «Ἐκδηλοῦσαστικῆς Ἡμέρας τοῦ Ἐργάτου» ἐν Πειραιεὶ.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΤΟΣ 1959 : ΕΞΑΡΣΙΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΟΥΝΙΟΥ 1959

Εἰς τὴν συνέχειαν τῆς συστηματικῆς προσπάθειάς πρὸς ἔξαρσιν τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος παρὰ τῶ εὐσεβεῖ ἑλληνικῷ λαῷ, ὁ ἀπὸ σήμερον ἀρχόμενος μὴν Ἰούνιος παρέχει τὰς κατωτέρω σημειούμενας ἑορταστικὰς ἀφορμάς, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκεκριμένον Πρόγραμμα καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφιστᾶται, κατὰ καθῆκον, ἡ προσοχὴ τῶν εὐλαβεστάτων Ἐφημερίων.

α) Κυριακὴ, 14 Ἰουνίου 1959: Μνήμη τῶν Ἁγίων 318 Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325 μ. Χ.).

β) Κυριακὴ, 18 Ἰουνίου 1959: Μνήμη τῶν Ἁγίων Πάντων.

γ) Δευτέρα, 29 Ἰουνίου 1959: Τῶν Ἁγίων Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

*

Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω τριῶν ἑορτῶν δίδει εἰδικὰς εὐκαιρίας πρὸς τουρισμὸν καὶ ὑπογράμμισιν ὠρισμένων θεμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν μορφήν τῆς, Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ νὰ γίνῃ ἡ πρέπουσα διαφώτισις. Πρὸς τοῦτο θὰ χρησιμοποιηθῆ τὸ θεῖον Κήρυγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάγκη κατὰ τὰς ἐν λόγῳ ἑορτασίμους ἡμέρας νὰ ἔχῃ ὠρισμένον περιεχόμενον, ὡς ἐγένετο καὶ διὰ τὰς προηγουμένας ὁμοίας εὐκαιρίας. Ἐπὶ τῶν ἰδίων θεμάτων θὰ πρέπη ν' ἀπασχοληθοῦν καὶ αἱ, τυχόν, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο συγκροτηθησόμεναι συγκεντρώσεις τῶν διαφορῶν θρησκευτικῶν Ὁμίλων, τόσον τῶν ἐνηλίκων, ὅσον καὶ τῶν νέων καὶ νεανίδων. Οὕτω:

α) Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (14 Ἰουνίου), θὰ γίνῃ λόγος: 1) Περὶ τῶν ἀγώνων, οἱ ὁποῖοι

ἐχρηιάσθησαν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς γνησιότητος καὶ τῆς ὀρθότητος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τοὺς ὁποίους μὲ τόσῃ ἐπιτυχίαν διεξήγαγεν ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴν δύναμιν καὶ μὲ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ 2) περὶ τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἡμεῖς σήμερον ἀπέναντι τῆς ἱεραῆς αὐτῆς κληρονομίας, πού ἀποτελεῖ πολυτιμότερον πνευματικὸν θησαυρὸν διὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἔχομεν τὸ ἔξαιρετικὸν προνόμιον νὰ εἴμεθα οἱ φύλακες αὐτοῦ τοῦ θησαυροῦ.

Σχέδιον συντόμου, ἀλλὰ περιεκτικῆς ὁμιλίας διὰ τὴν θ. Λειτουργίαν αὐτῆς τῆς Κυριακῆς δημοσιεύεται εἰς τὸ παρὸν τεῦχος (σελ.

α). Παρακαλοῦνται δὲ οἱ εὐλαβ. Ἐφημέριοι νὰ συμβουλευθοῦν αὐτὸ τὸ κείμενον καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν, κατὰ τὸ δυνατόν.

β) Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Πάντων (28 Ἰουνίου), θὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀποδιδομένης τιμῆς εἰς τοὺς Ἁγίους, καὶ ἀναπτυχθῆ ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία αὐτῆς τῆς τιμῆς καὶ θὰ ἐκτεθοῦν οἱ λόγοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται αὕτη, καὶ ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκδηλοῦται.

Τὰ ἀπαραίτητα σχετικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην θὰ δοθοῦν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου».

γ) Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου (29 Ἰουνίου), διὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ καταβληθῆ ἰδιαιτέρα φροντίς, θὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς Ἀποστολικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν γένει, καὶ περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰδικώτερον, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἰδρυτὴς καὶ φωτιστής. Θὰ χρησιμοποιοθῆ δὲ ἡ εὐκαιρία αὕτη διὰ τὴν ὑπογράμμισιν τῶν ἰδιαιτέρων ἱστορικῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ἔχει ὁ Ἑλληνισμὸς ἔναι τι τῆς τοιαύτης σχέσεώς του πρὸς τὸν μέγαν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν, καὶ θὰ τονισθοῦν τὰ εἰδικώτερα καθήκοντα τῶν συγχρόνων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων.

Εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου» θὰ δοθοῦν, ἐπίσης,

τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὸν ὁμιλητὴν τῆς ἡμέρας ταύτης στοιχεῖα.

*

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω τριῶν ἑορτῶν, αἱ ὁποῖα: ἰδιαίτερος ἀναφέρονται εἰς τὸ Πρόγραμμα τοῦ ἔτους, ὡς εὐκαιρία ἐξάρσεως τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος, παρεντίθεται ἡ πανσεβασμιος ἡμέρα τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς (Κυρ. 21 Ἰουνίου), κατὰ τὴν ὁποίαν ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν Ἐπιφοίτησιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῆς δράσεώς της εἰς τὸν κόσμον. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ λεχθῆ, ὅτι μία τόσον ἱερὰ ἡμέρα δὲν ἐχρειάζετο νὰ ἀναγραφῆ, ἰδιαίτερος, εἰς τὸ πρόγραμμα, διότι εἶναι αὐτονόητον, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν διδάσκει καὶ ὑποβάλλει ὅ,τι πρέπει νὰ σκεφθῆ καὶ νὰ αἰσθανθῆ κάθε εὐσεβῆς χριστιανός, μετὴν ὅλην ὑποβλητικότητά τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν της καὶ εἰδικώτερον, μετὸν τόσον χαρακτηριστικὸν «Ἐσπερινὸν τῆς γονυκλισίας». Εἶναι δὲ γνωστὸν μετὰ πόσῃ προθυμίᾳ καὶ εὐλάβειαν προστρέχουν οἱ χριστιανοὶ μας τὴν ἡμέραν αὐτὴν εἰς τοὺς ναοὺς των καί, μετὰ πόσῃ κατάνυξιν συμμετέχουν εἰς τὴν ἱερὰν συμπροσευχὴν. Ὅπου ὅμως, τυχόν, διὰ διαφόρους λόγους, ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς, δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ συνήθεια τῆς πολυπληθοῦς προσσελεύσεως εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς Πεντηκοστῆς, χρέος ἔχουν οἱ εὐλαβ. Ἐφημέριοι νὰ καταβάλλουν κάθε προσπάθειαν, ὥστε νὰ πείσουν τοὺς χριστιανούς των, ὅτι πρέπει νὰ τιμήσουν ἐπαξίως τὴν ἀγίαν αὐτὴν ἡμέραν, μετὴν πρόθυμον καὶ ὁμόθυμον συμμετοχὴν των εἰς τὴν θ. λατρείαν. Ἐπαφίεται δὲ εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἐφευρετικότητα ἐκάστου ἡ ἐξεύρεσις τῶν μέσων, μετὰ τὰ ὁποῖα θὰ προετοιμάσουν πρὸς τοῦτο τοὺς ἑνορίτας των, μετὰ τοὺς ὁποίους, ἐν ἀνάγκῃ, πρέπει νὰ ἔλθουν καὶ εἰς ἀτομικὴν μετὰ ἕνα ἕκαστον ἐπικοινωνίαν, καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην τῆς ἑορτῆς ἐβδομάδα ἢ καὶ ἐνωρίτερον.

Τὸ μήκος τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ἡμέρας ταύτης δὲν ἀφίνει, συνήθως, περιθώριον διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος διδασκαλίαν. Δὲν θεωροῦμεν ὅμως περιττὸν νὰ δώσωμεν εἰς τὸ παρὸν τεύχος (σελ. 397) ἕνα σκελετὸν συντόμου ὁμιλίας, χάριν τῶν ἐπιθυμουμένων νὰ μὴ ἀφήσουν ἀνεκμετάλλετον καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος μεγάλην ἑορτήν.

(ΕΚ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ)

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ ΟΜΙΛΙΩΝ

1ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πατέρων

(14 Ἰουνίου 1959)

Μεγάλοι σταθμοὶ ! Αἰώνια σύμβολα ! Φωτεινοὶ δεῖκται, ποὺ διδάσκουν καὶ ὁδηγοῦν τὰς γενεάς !

Τέτοιοι ἀνεδείχθησαν οἱ «ἀστέρες οἱ πολύφωτοι», «τὰ μυρίνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου», «τὰ πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου», οἱ πρόμαχοι τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ Ἐκκλησίας, οἱ Πατέρες, ποὺ συνεκρότησαν τὸ 325 μ.Χ. τὴν Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Τοὺς τιμᾷ σήμερον ὁ χριστιανικὸς κόσμος. Καὶ δικαίως. Διότι μὲ τοὺς ἀγῶνάς των καὶ τὰς θυσίας των ἐκερδήθη ἡ νίκη τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν ποικίλων ἐχθρῶν.

Μιὰ ματιὰ εἰς τὸ ἔργον τῶν ἀκαταβλήτων αὐτῶν ὑπεραπιστῶν θὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μεγαλεῖόν των. Ἀλλὰ θὰ καθορίσῃ καὶ τὰς ἰδικὰς μας ὑποχρεώσεις, ποὺ προβάλλονται ὡς ἱερὸν χρέος ἀπέναντι τῆς μαρτυρικῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος.

1. Ἀγῶνες διὰ τὸ ἀνόθευτον τῆς πίστεως.

Οἱ λαοί, πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος, εἶχαν τὰς θρησκευτικὰς των πεποιθήσεις. Οἱ Ἕλληνες, οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἄλλοι Ἀνατολικοὶ λαοί, ὅλοι των εἶχαν τὰς ἰδικὰς των ἀντιλήψεις. Μέσα, λοιπόν, εἰς μίαν τοιαύτην ἀναταραχὴν πεποιθήσεων ἐνεφανίσθη ὁ Χριστιανισμός. Αἱ ἀλήθειαι του ἦσαν οὐράνιαι. Πρωτογνώριστοι εἰς τὸν κόσμον. Τελείως δὲ διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰς διδασκαλίαις τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἐχρειάζετο ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια, διὰ νὰ τὰς κατανοήσῃ ὁ κόσμος. Ἐνεφανίσθησαν ἔτσι διάφοροι, ποὺ ἠθέλησαν νὰ δώσουν ἰδικὰς των ἐρμηνείαις εἰς θέματα, ποὺ ἦσαν αἱ βάσεις τῆς νέας πίστεως. Ἡ Θεότης λ.χ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἄλλα ζητήματα («μεταφυσικά»), ἦσαν οὐσιώδη καὶ ζωτικῆς σημασίας. Ἐπρεπε νὰ δοθοῦν ὀρθαὶ ἐρμηνεῖαι. Ἀλλοιῶς ὁ κίνδυνος νὰ νοθευθῇ ἡ πίστις ἦτο ἄμεσος.

Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον σημεῖον, εἰς τὸ ὅποιον ἠγωνίσθησαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μὲ σταθερότητα καὶ πυρωμένον ζῆλον. Τόσον οἱ συγκροτήσαντες τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἡ ὅποια ἀντέκρουσε τὸν Ἄρειον, διδάσκοντα τὴν ἀσεβῆ θεωρίαν, ὅτι τάχα ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο Θεός, ἴσος μὲ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ κτίσμα, ποὺ μεταγενεστέρως ἐθεώθη, ὅσον καὶ οἱ Πατέρες τῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπολέμησαν τὰς διαφόρους κακοδοξίας καὶ αἱρέσεις, ἐν μέσῳ δραματικῶν συγκρούσεων, διωγμῶν καὶ ἐξοριῶν. Χάρις ὅμως εἰς αὐτὴν των τὴν ἀντίδρασιν διεσώθη ἡ πίστις ἀνόθευτος καὶ γνησία, ὥστε σήμερον ἡμεῖς νὰ ἀκολουθοῦμεν τὴν ὀρθὴν γραμμὴν, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

2. Ἀγῶνες διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ ἐναρέτου βίου.

Ἄλλ' οἱ Πατέρες δὲν ἐσταμάτησαν μόνον εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ δογματικὴν πλευράν. Ἐβλεπαν μὲ ἀνησυχίαν, ὅτι τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ λαοῦ ἦσαν ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς εἰδωλολατρείας. Μιὰ ροπή πρὸς τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν πολυκέφαλον ἁμαρτίαν. . . Ἀντιλήψεις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τελείως ὑλιστικαὶ καὶ διστραμμέναι, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦσαν νὰ διαφθείρουν τὰς ψυχὰς τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀγίας καὶ καθαρᾶς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ. Ὑψωσαν, λοιπόν, τὴν φωνὴν των. Διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰς ἁμαρτωλὰς ἐκδηλώσεις καὶ συνηθείας. Ἠλεγξαν, ἐνουθέτησαν, παρεκάλεσαν. Ἠγρύπνησαν διδάσκοντες. Ἐκινδύνευσαν. Πόσον δύσκολον τὸ ἔργον των! Αἰώνων συνήθειαι, γενεῶν ἐπιδράσεις ἐπηρεάζον ἀκόμη τὴν ζωὴν τῶν χριστιανῶν μὲ τὰ ὑπολείμματα τῆς παλαιᾶς νοοτροπίας. Αὐτὰ τὰ ζιζάνια ἔπρεπεν οἱ Πατέρες νὰ τὰ ξεριζώσουν ἀπὸ τὸ χωράφι τῆς χριστιανικῆς πλέον Ἐκκλησίας. Καὶ τὸ ἐπέτυχαν. Ἀλλὰ μὲ τὴν θυσίαν καὶ τὸ αἷμά των. Πόσα, ἀλήθεια, τοὺς ὀφείλει ὁ χριστιανικὸς κόσμος! Πόσα! . . .

3. Ἀγῶνες διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν.

Μέσα ὅμως εἰς τὸν σκληρὸν αὐτὸν ἀγῶνά των ἔπρεπε νὰ μεριμνήσουν καὶ διὰ τὴν ἐνότητα τῶν πιστῶν, διὰ τὴν ὅποιαν τόσον θερμῶς προσηυχῆθη ὁ Κύριος, ὀλίγον πρὸ τῆς θυσίας Του: «Ἴνα πάντες ἐν ὄνῳ!» Ὁ διάβολος δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀνεχθῆ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς χριστιανικῆς ιδέας. Ἐπρεπε νὰ τὴν πολεμήσῃ. Καὶ ἓνα ὄπλον του ἰσχυρὸν ἦτο ἡ διχνομία, ἡ διάσπασις τῆς ἐνότητος. Ἐγωῖσμοι καὶ πείσματα, ἰδιοτέλειαι καὶ ἰδιορρυθμίαι ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ τὸν διάβολον, διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ αὐτῇ ἡ διάσπασις.

Οἱ Πατέρες μὲ φωνὴν παλλομένην ἀπὸ συγκίνησιν καὶ πόνον ἐνουθετοῦσαν τοὺς πιστοὺς. Ἰκέτευσαν νὰ μὴ σπάσῃ ὁ χρυσοῦς κρίκος τῆς ἐνότητος.

Ἐδίδασκαν, ὅτι μὲ τὴν ἐνότητα καμμία δύναμις δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ βλάψῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐτσι, χάρις εἰς τοὺς ἀγῶνάς των, ἐδημιουργήθη τὸ θαῦμα τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων.

Δυστυχῶς ὅμως ἀργότερον ἐκλονίσθη αὐτῇ ἡ ἐνότης. Καὶ δισπάσθη ἡ συνοχὴ τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ ἐνεφανίσθησαν τὰ θλιβερὰ «σχίσματα». Καὶ ἤρχισαν αἱ συγκρούσεις. Καὶ ἐκυριάρχησαν τὰ ἀνθρώπινα πάθη. Καὶ ἐξημιώθη φοβερὰ ἡ Ἐκκλησία.

Ὅσον καιρὸν ἠκούετο ἡ φωνὴ τῶν μεγάλων αὐτῶν μορφῶν, τῶν Πατέρων, ἡ Ἐκκλησία ἦτο συμπαγὴς καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀκατάβλητος.

4. Τὰ μέγιστα μαεχρή.

Αὐτὰ βεβαιώνει ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι γεμάτη ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τῶν μεγάλων ἐκείνων φυσιογνωμιῶν, ποὺ ἐκράτησαν ὅλον τὸ βάρος τῶν ἀντιδράσεων τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῶν αἰρέσεων, τῶν κακοδοξιῶν καὶ τῶν διασπαστικῶν τάσεων διαφόρων ἐχθρῶν, ποὺ ὡς «λύκοι βαρεῖς» ὤρμουσαν ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Σημαία, ποὺ μᾶς παρέδωκαν, εἶναι ποτισμένη ἀπὸ τὸν τίμιον ἰδρῶτα καὶ τὸ ἅγιον αἷμά των. Θὰ εἶναι π ρ ο - δ ο σ ί α νὰ πεταχθῆ αὐτῇ ἡ Σημαία ἀπὸ τοὺς σημερινούς χριστιανούς, ποὺ

τοὺς ἐκάλεσεν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ γίνουιν οἱ σηματοφόροι, οἱ νέοι «ὀπλιταὶ τῆς παρατάξεως τοῦ Κυρίου». Ὁ δρόμος εἶναι ἕνας. Ὁ ἀ γ ῶ ν. Ὁ ὀλόφυχος ἀγὼν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς πίστεώς μας, καθαρᾶς καὶ ἀνοθεύτου, ἀπὸ τὰς κακοδοξίας τῶν αἰρετικῶν, τῶν προπαγανδιστῶν, τῶν πρακτόρων τοῦ ψεύδους, τῶν «προβατοσχήμων λύκων», οἱ ὅποιοι χρησιμοποιοῦν κάθε μέσον καὶ ἀγωνίζονται νὰ διαστρέψουιν τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ θλώσουιν τὴν καθαρὰν πίστιν μας, τὴν ὅποιαν μὲ τόσῃν εὐλάβειαν μᾶς παρέδωσαν οἱ αἰῶνες.

Τὸ χρέος μας εἶναι νὰ ἀντιδράσωμεν. Ἀμέσως, χωρὶς ἀναβολήν. Νὰ ἀποκαλύψωμεν τὰ σχέδια αὐτῶν τῶν «δολιοφθορέων», οἱ ὅποιοι κινουῦνται μὲ χίλιες δυὸ μάσκες καὶ προσωπίδες, διὰ νὰ συγκαλύψουιν τὰ ἀνόσια σχέδιά των. Χιλιασταί, Ἀντβεντισταί, Πεντηκοστιανοί, Προτεστάνται, Οὐνίται, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, εἶναι ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Θέλουιν νὰ βυθίσουιν τὴν Κιβωτὸν τῆς ἀληθείας καὶ νὰ μολύνουιν τὰς ἱεράς παραδόσεις τῆς καθαρῶτερης Ἐκκλησίας.

Δὲν θὰ τοὺς ἀφήσωμεν. Θὰ ἀντιδράσωμεν. Ὁργανωμένα. Καὶ μεθοδικά. Εἶπαμε, ὀργανωμένα. Αἱ δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶναι ἠνωμένα. Μὲ κ ο ι ν ἦ ν γραμμῆν. Καὶ ἐνιαίαν κατεύθυνσιν. Καὶ συντονισμένα. Ἡ διάσπασις τῶν δυνάμεων αὐτῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ βασικωτέρα αἰτία, ποὺ συνετέλεσεν, ὥστε σήμερον οἱ ἐχθροὶ τῆς νὰ ἐπιτύχουιν νὰ ἐργάζωνται ὑπόβλως καὶ νὰ δηλητηριάξουιν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνυπόπτων. Εἶναι τοῦλάχιστον ἁμαρτία, τὴν ὥραν ποὺ οἱ ἐχθροὶ ἐνόησαν ἐναντίον τῆς, τὰ μαχητικὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ εἶναι ἠνωμένα καὶ συμπαγῆ. Τοῦλάχιστον ἁμαρτία...

Ἀγαπητοί,

Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ὅτι τὸ 79 μ.Χ. ἐγίνεν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πομπηίας ἡ καταστρεπτικὴ ἔκρηξις τοῦ Βεζουβίου. Ἡ λάβα κατέβαινεν ἀπὸ τὸ ἠφαιστειον ἀπειλητικῆ. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ τόπου διέταξαν τότε ἕνα στρατιώτην νὰ μείνῃ φρουρὸς εἰς τὴν πλέον ἐπικίνδυνον ζώνην καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τὴν προσέγγισιν ἀνθρώπου. Ἡ ἐντολὴ ἦτο νὰ μείνῃ ἐκεῖ μέχρι τέλους. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ λάβα ὄλο καὶ κατέβαινε. Ἐπλησίασεν εἰς τὸν φρουρὸν. Πέντε μέτρα, τρία, δύο, ἕνα. Ἠγγίσει τὰ πόδια του. Ὁ φρουρὸς ἔμεινεν ἀκίνητος. Ἀνέβηκε μέχρι τὰ γόνατα. Ὁ στρατιώτης ἀκίνητος. Ἐφθασε στὸ στήθος, στὸ λαιμὸ. Ἀκίνητος. Σὲ λίγο τὸν ἐσκέπασε τελείως. Δὲν μετεκινήθη. Ἀπέθανε πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, ποὺ ἐγίναν πρὸ ἀρκετῶν ἐτῶν, εὐρέθησαν ἐκεῖ ἡ περικεφαλαία, ἡ λόγχη καὶ ὁ θώραξ τοῦ στρατιώτου, τὰ ὅποια σήμερον φυλάσσονται εἰς τὸ Βαρβονικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, ὡς σύμβολα ἀφοσιώσεως καὶ πίστεως εἰς τὸ καθῆκον.

Αὐτὸ ἔγινε καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐμειναν εἰς τὴν πνευματικὴν ἐπαλξιν σταθεροὶ καὶ ἀλύγιστοι. Τὰ προσέφεραν ὅλα. Τὸ ἔργον των σήμερον ὑψώνεται ὡς σύμβολον καὶ διδασκαλίαν δι' ἡμᾶς.

Μᾶς καλεῖ νὰ μείνωμεν ἠνωμένοι, ὀρθοὶ εἰς τὸν προμαχῶνα, πιστοὶ εἰς τὸ καθῆκον.

Μέχρι τέλους !

2ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς

(25 Ἰουνίου 1959)

«Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν» σήμερον καὶ ἀκούομεν αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς Δόξης ἀπὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον νὰ μᾶς προσκαλῆ ὅλους νὰ λάβωμεν τὴν ἀφθονον δωρεάν τοῦ «ζῶντος ὕδατος», ὅπως τὴν ἐπῆραν οἱ Ἀπόστολοι κατὰ τὴν ἀγίαν ἐκείνην ἡμέραν τῆς πρώτης Πεντηκοστῆς, ὅποτε «ἐπλήσθησαν Πνεύματος Ἁγίου». Αὐριον δὲ ἰδιαιτέρως πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία μας πρὸς λατρευτικὴν προσκύνησιν τοῦ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, τοῦ τρίτου Προσώπου τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ, περὶ τοῦ Ὁποίου πιστεύομεν καὶ καθημερινῶς ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἶναι «τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν».

Ἄς ὑψώσωμεν, λοιπόν, κατὰ τὴν ἀγίαν αὐτὴν ἡμέραν, τὴν σκέψιν μας εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς τῆς ὑψίστης Δωρεᾶς, τῆς ὁποίας τὴν Σφραγίδα ἔχομεν ὅλοι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

*

«Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» ἀπὸ αὐτὴν τὴν πρώτην στιγμήν τῆς δημιουργίας, τότε ποῦ ἡ γῆ μας ἦτο ἀκόμη «ἀβάρατος καὶ ἀκατασκεύαστος», ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα — ἐρμηνεύουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας — «ἐπῶαξε», τρόπον τινά, τὴν ζώην, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἐκκολαφθῇ μὲ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ μέσα ἀπὸ τὸ ὕδωρ, ποῦ ἀκόμη τότε ἀπετέλει μίαν «ἄβυσσον», βυθισμένην εἰς τὸ «σκοτός». Καὶ «πνοὴν ζωῆς» ἐνεφύσησεν ἔπειτα ὁ Θεὸς Δημιουργὸς «εἰς τὸ πρόσωπον» τοῦ πρωτοπλάστου καὶ «ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν». (Δι' αὐτὸ καὶ ἀποκαλεῖται Ζωοποιὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως μας).

Ὅπως, λοιπόν, τῆς πρώτης δημιουργίας τὸ ἔργον συμπληρώνεται μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔτσι καὶ τῆς δευτέρας, τῆς ἀναδημιουργίας, τὸ θαῦμα συντελεῖται πάλιν μὲ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν δύναμιν. Ἡ πρώτη δὲ ἐκδήλωσις τῆς δυνάμεώς Του εἶναι ἡ προετοιμασία τῶν θεοπνεύστων ἀνδρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἰργάσθη τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον, «τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν».

Καὶ ὅταν ἐπλησίαζε πλέον ἡ στιγμή τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Λυτρωτοῦ, ὁλοφάνερα ὁ Πρόδρομός Του ἐκήρυττεν, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ ἐβάπτιζεν «ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐδήλωσε μετ' ὀλίγον, ὅτι κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη μέρος εἰς αὐτὴν τὴν νέαν δημιουργίαν, ποῦ ἦλθε νὰ κάμῃ εἰς τὸν κόσμον, κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Βασιλείαν

Του, ἐὰν δὲν γεννηθῆ «ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος». Ὀλίγον δὲ πρὶν χωρισθῆ ἀπὸ τοῦ Μαθητᾶς Του, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Πατέρα, ὑπεσχέθη νὰ τοὺς στείλῃ «ἄλλον Παράκλητον», ποῦ θὰ τοὺς καθωδήγῃ «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» καὶ θὰ τοὺς ὑπεθυμίξῃ (ἀπάντα ὅσα) τοὺς εἶχε διδάξει, (τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται).

*

Ἄλλὰ δὲν θὰ ἐστέλλετο ὁ «Παράκλητος» μόνον διὰ τοὺς Μαθητὰς ἐκείνους τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνον διὰ τὴν ἐποχὴν των. Τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Χριστός : Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον θὰ ἤρχετο εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ μὲν πάντοτε καὶ νὰ ἐργάζεται ἀκατάπαυστα μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μεταξὺ τῶν πιστῶν κάθε ἐποχῆς, «εἰς τὸν αἰῶνα». Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην Πεντηκοστήν, ὅτε «τὸ Πνεῦμα κατῆλθε τὸ Ἅγιον ἐν πυρίναις γλώσσαις», ὅπως ψάλλει σήμερον πανηγυρίζουσα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία.

Αἱ Γραφαὶ τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων εἶναι ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ Ὅποιον «ὠπέμνησε» πράγματι εἰς αὐτοὺς ὅσα εἶχεν εἶπει ὁ Χριστός. Τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων οἱ «Ὅροι» καὶ οἱ «Κανόνες», μὲ τοὺς ὁποίους ἐρμηνεύεται αὐθεντικὰ καὶ ἐγκυρα τὸ θεῖον θέλημα, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καθοδηγήσεως «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἡ νίκη τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ «κόσμου» τῆς ἁμαρτίας, ἡ νίκη αὐτῆ, ποῦ ἐβλάστησε μέσα ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τοῦ αἵματος τοῦ μαρτυρίου, εἶναι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔργον καὶ ἀποτελεῖ τὴν τρανωτάτην ἀπόδειξιν τῆς παρουσίας καὶ τῆς δράσεώς Του μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ παρουσία καὶ ἡ δράσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται αἰσθητῆ μὲ τὴν τελεσιουργίαν τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, ποῦ ἀποτελοῦν καὶ τὸ ὁρατὸν μέσον τῆς ἐπενεργείας τῆς θείας Του χάριτος ἐπὶ τῶν πιστῶν.

*

Ἡ μυστικὴ φωνή, ποῦ «κράζει» εἰς τὸ βάθος κάθε ψυχῆς ἀνθρωπίνης, διὰ νὰ μᾶς καλέσῃ εἰς μετάνοιαν καὶ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὴν πατρότητα τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἡ φωνὴ αὐτοῦ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ μυστικὴ ἐκείνη δροσερὴ αὔρα, ποῦ θωπεύει τὴν ψυχὴν μὲ τὴν πληροφορίαν τῆς συγγνώμης, δὲν εἶναι παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ χάρις, ποῦ ἀναγεννᾷ τὰς ψυχὰς μας.

Ἡ δύναμις, ποῦ αἰσθάνεται ὁ πιστὸς εἰς τὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῆς κακίας, εἶναι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ δύναμις, ποῦ δικαιοῦναι καὶ ἡ ἐπίδρασις ποῦ ὁ πιστὸς ἀσκεῖ ἐπάνω εἰς τὸν κόσμον, ὡς «τὸ φῶς» καὶ «τὸ ἅλας», εἶναι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἀγιάζει. Τὰ δὲ ἔργα τῆς ἀρετῆς καὶ τὰ κατορθώματα τῆς πίστεως τῶν Ἁγίων εἶναι «ὁ καρπὸς» τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἐκδηλώνεται ὡς «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια».

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Καιρός, νομίζω, νὰ μποῦμε τώρα στὸ κύριο θέμα ποῦ μᾶς ἀφορᾷ. Δὲν χρειάζεται ἱστορία γιὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἱερατείου, γιατί δὲν ἐνδιαφέρει ἀμέσως τὴ συζήτησί μας καὶ δὲν προάγει τὸ σκοπὸ ποῦ γράφονται τὰ γράμματά μου αὐτά. Καὶ οἱ δυὸ πιστεύουμε, πὼς ὅπως γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁ Χριστὸς « ἔδωκε τοὺς μὲν Ἀποστόλους, τοὺς δὲ Προφῆτας, τοὺς δὲ Εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον. . . » (Ἐφεσ. δ'11). Ἐμεῖς οἱ Κληρικοὶ ἀποτελοῦμε ξεχωριστὴ τάξι. Αὐτὸ δογματικῶς εἶναι κατωχυρωμένο καὶ τὸ πιστεύουμε. Δὲν γενᾶται ζήτημα. Ἀλλὰ στὸ ἐρώτημά μας: Ποιοὶ ἐζήτησαν καὶ ζητοῦν νὰ γίνουν Κληρικοὶ ν' ἀναλάβουν ὑπηρεσία στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀντιπρόσωποί του; Θὰ στὰ εἰπῶ λιγάκι χονδροκομμένα, γιατί ἐγὼ δὲν ἐτάζω καρδίας καὶ νεφρούς. Ἐζήτησαν νὰ γίνουν ἱερεῖς: α) Ὅσοι δὲν ἔχουν ἄλλη δουλειά νὰ κάμουν, γιατί βρῆκαν κλειστά τὰ ἐπαγγέλματα τῆς προτιμῆσεώς των καὶ « ἐμπάρκαραν » γιὰ τὸ ἱερατικὸ λιμάνι. β) Ὅσοι ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία καὶ ψυχουσύνθεσι εἶναι φυγόπονοι, ἤγουν τεμπέληδες, καὶ πῆραν τὴν ἱερωσύνη γιὰ τεμπελχανεῖον ἀπὸ ἄγναια, γιατί φρονοῦν πὼς ἡ ἱερωσύνη εἶναι — ἔτσι τοὺς εἶπαν — ραχατηλήχι. γ) Ὅσοι εἶναι πονηρούτσικοι καὶ θέλησαν νὰ ἐνισχύσουν τὰ ἀδύνατα καὶ καχεκτικά τους οἰκονομικά (συνταξιῶχοι, μικρογεωργοί, μικροεισοδηματῖαι κλπ.). δ) Ὅσοι ἐπιέσθησαν ἀπὸ τοὺς δικούς τους γιὰ νὰ μὴ χαθῆ ἡ παπαδικὴ τους σειρά καὶ νὰ μὴ « τοὺς πάρη ἄλλος τὸ ψωμί ἀπὸ τὸ στόμα τους ». ε) Ὅσοι ἔχουν ἔνθεον ζῆλον καὶ τοὺς ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς νὰ ὑπηρετήσουν πράγματι τὸ Ἅγιον Θυσιαστήριον καὶ νὰ δουλέψουν μετὰ τὴν προσωπικὴ τους θυσία γιὰ τὸν καταρτισμὸ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἄς μιλήσουμε λοιπὸν γιὰ τὴν πρώτη κατηγορία.

Ἐέρεις, ἀγαπητέ, πὼς πολλοί, ποῦ ἀπὸ τότε ποῦ κόψανε στοὺς παπάδες μας ἓνα ψευτομισθὸ, ἀφοῦ εἶδαν κ' ἀπόειδαν πὼς δὲν μποροῦν νὰ στρωθοῦν πουθενὰ σὲ μιὰ βιοποριστικὴ δουλειά, ἀπεφάσισαν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ τυλιχθοῦν στὸ ράσο, γιὰ νὰ παίρνουν αὐτὸν τὸν ψευτομισθὸ καὶ νὰ σπρώχνουν, ἔτσι, τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς των. Μαύρισε κυριολεκτικὰ τὸ μάτι τους. Χτύπησαν πόρτες, παρεκάλεσαν πολιτικούς, πότε ἀσχολούμενοι

καὶ πότε ὑποαπασχολούμενοι οἱ ἄνθρωποι, κατάλαβαν στὸ τέλος πῶς δὲν ὑπάρχει γι' αὐτοὺς ζωὴ, καὶ τέτοια ζωὴ μάλιστα ποὺ νὰ κρατῆ κάπως καὶ τὴν ἀξιοπρέπειά τους. Μποροῦσαν, βέβαια, νὰ σπάζουν πέτρες, νὰ πουλᾶνε ξύλα, νὰ φέρουν στὴν πόλι ἀγριόχορτα, νὰ μαζεύουν, στὸν καιρὸ τους, σαλιγκάρια, νὰ δουλεύουν σὲ ξένα χτήματα, νὰ γίνουν ὀδοκαθαριστὰ ἢ λοῦστροι ἢ νὰ πάρουν τὰ μάτια τους νὰ φύγουν μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο τους, ὅπως ἔκαμαν πολλοί. "Ὅμως δὲν προτίμησαν αὐτό. Καὶ πιστεύω πῶς ὁ λόγος νὰ μὴ πέσουν σὲ τέτοιες σκληρὲς δουλειὲς εἶναι καὶ ἡ κακῶς νοουμένη ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ παπαδικὴ αἴγλη ἀπὸ τῆς πλευρᾶς των, κατὰ τὴν φαντασίαν των, ἀνέσεων τοῦ Ἱερέως, ποὺ συγκρινόμενος πρὸς τοὺς λοιποὺς ἑνορίτας του, πρὸ παντὸς τῆς ὑπαίθρου, ἐμφανίζεται πρίγκιπας τοῦ χωριοῦ του. "Ἐτσι προβάλλει ὁ Ἱερεὺς στὰ μάτια του. Θὰ ἤθελα νὰ εἰπῶ σ' αὐτοὺς, ὄχι σ' ὅσους ἔγιναν, ἀλλὰ σ' ὅσους σκοπεύουν νὰ γίνουν ἱερεῖς, μὲ τὶς σκέψεις αὐτές, πῶς ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δεμένη μὲ τὸ χαρακτῆρα του καὶ ὄχι μὲ τὸ ἐπάγγελμά του. Πρόστυχοι χαρακτῆρες μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν. "Ὅχι ὅμως, ἀγαπητέ μου, καὶ πρόστυχα ἐπαγγέλματα. "Ἄν, λοιπόν, ἓνας τέτοιος δὲν προτίμησε ἓνα χειρωνακτικὸ ἐπάγγελμα γιὰ λόγους ἀξιοπρεπείας, τότε νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τοῦ εἰπῶ πῶς εἶναι ἄρρωστος στὰ μυαλὰ καὶ εἶναι ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ βάλῃ στὰ πόδια του, στὸ κορμὶ του, στὸ κεφάλι του τύρανο ποὺ ἐπιβάλλει ὁ κόσμος. Δὲν εἶναι τὸ ὕψος τοῦ σπιτιοῦ, οἱ διαστάσεις του, ἡ ἔξωτερικὴ του ὄψις, ὁ ἀριθμὸς τῶν σκαλοπατιῶν του, τὸ σχέδιον τῆς πόρτας. Δὲν εἶναι τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ κατηγορία στὴν κοινωνικὴ ζωὴ. Εἶναι : **ΝΑ ΑΝΗΚΗ** στὸ Θεό, πειθαρχημένος στὸ ἅγιόν του θέλημα, νὰ ἐξασφαλίζῃ τὸ ψωμάκι του, ἔπειτα, καὶ τὰ σκεπάσματά του κατὰ τὸν Ἀπόστολο. Διάβασε τὸ Α' Τιμ. στ' 6-10. Ἡ εὐσέβεια εἶναι ὁ πρῶτος πλοῦτος καὶ θησαυρὸς, ὅταν συνοδεύεται μάλιστα μὲ τὴν αὐτάρκεια, γιατί τίποτε δὲ φέραμε στὸν κόσμον ὅταν γεννηθήκαμε καὶ τίποτε δὲν μπορούμε φεύγοντας ἀπὸ ἔδω νὰ πάρουμε μαζί μας, ἔστω καὶ ἂν τὸ θέλαμε. Ἐφ' ὅσον ὁ λοῦστρος, ὁ κτίστης, ὁ ἐφημεριδοπώλης, ὁ μεροδουλιάρης, ὁ κάθε βιοτέχνης μπορεῖ καὶ βγάζει τὸ ψωμί του, καὶ δὲν μένει γδυτός, γιατί νὰ μιλάῃ γιὰ ἐπαγγελματικὴ ἀξιοπρέπεια ; Ἡ ἀξιοπρέπεια εἶναι ὑπόθεσις ἐσωτερικῶν βιωμάτων, εἶναι μιὰ συμπεριφορά, ἓνας τρόπος, μιὰ διαγωγή ποὺ κανονίζεται ἀπὸ τὸν ἔσω ἄνθρωπο. Δὲν εἶναι ὑπόθεσις πρωτοκόλλου, τύπου, κοινωνικῆς ἐπιταγῆς. Ἀπλούστατα, γιατί ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς πεποιθήσεις τὰς ἠθικὰς, ποὺ εἶναι γέννημα γνησίας θρησκευτικότητος. Μπορεῖ ποτὲ νὰ εἰπῆ ἓνας ἰσορροπημένος, πῶς ὁ κλέφτης εἶναι ἀξιοπρεπής;

ἢ ὁ ψεύτης ; ἢ ὁ ἀπατεῶν ; ἢ ὁ πρόστυχος ; "Ὅχι ! Μπορεῖ νὰ εἰπῇ πάλι, κανεῖς, ὅτι ὁ Τάδε εἶναι ἀναξιοπρεπής, ἐπειδὴ παρὰ τὴν τιμιότητά του, ἔχει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ, ἢ τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτου, τοῦ θυρωροῦ ἢ τοῦ ὑπηρετοῦ, ἐπὶ τέλους, σ' ἓνα πλούσιο κύριο ; Ἀφαιῶς ὄχι ! Ὑπάρχουν ἄνθρωποι μὲ ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέσι καὶ μόρφωσι, καὶ ὅμως εἶναι πολὺ ταπεινοὶ καὶ χαμηλοὶ στὸ χαρακτῆρα, καὶ τανάπαλιν. Ἐχω, λοιπόν, τὸ δικαίωμα νὰ εἰπῶ σ' αὐτὸν ποῦ ἀποφεύγει τὰ λεγόμενα ταπεινά, κοινωνικῶς, ἐπαγγέλματα καὶ καταφεύγει στὴν ἱερωσύνη : Ἀγαπητέ, ἀφοῦ τέτοιους προβάλλεις στὸ μυαλό σου λόγους, βρίζεις καὶ αὐτὸν τὸν Κύριόν σου, περιφρονῶντας ἓνα κατὰ κόσμον ταπεινὸ ἐπάγγελμα, γιατί ὁ Χριστὸς εἶχε τελειοποιηθῆ μαραγκὸς καὶ ὑπήκουε στὸ θετὸ πατέρα του μέσα στὸ ἐργαστήρι, στὶς σκόνες, στὰ ροκανίδια κλπ. Δὲν εἶναι κανεῖς ἀξιοκατάκριτος, ἐπειδὴ θέλει νὰ βελτιώσῃ τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς του. Ἄλλο ὅμως βελτιώσεις τῶν ὄρων τῆς ζωῆς, κι' ἄλλο καταφυγὴ γιὰ λόγους ἀξιοπρεπειᾶς στὴν Ἱερωσύνη ποῦ τὴν πῆρες γιὰ ἐπάγγελμα. «Νά, εἶπα, πάτερ μου, μούλεγε κάποιος, νὰ φύγω ἀπὸ τίς λάσπες, νὰ πάψουν νὰ γίνωνται τὰ δάχτυλά μου ροζιασμένα, νὰ ζήσω κι' ἐγὼ κάπως μ' ἀξιοπρέπεια στὸ χωριό μου. . . » Τῷ ἔλεγεν αὐτὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπόφασί ποῦ πῆρε νὰ γίνῃ παπᾶς. Κατάλαβες ποῦ θεμελιώνει ὁ ἄνθρωπος τῆς παράξενης ἀξιοπρεπειᾶς τὴν « καριέρα » του ; Εἶδες σκέψεις καὶ συλλογισμούς ; Εἶδες ὑλικὸ ποῦ ζητεῖ νὰ μπῆ στὸν Κλῆρο καὶ τὰ δικαιολογητικά ; Ἐσὺ τί λὲς ἀδελφέ ; Καλὰ σκέφθηκεν ὁ χριστιανὸς αὐτός ; Θὰ μοῦ ἀπαντήσῃς : Ἐκαμε σὲ κανένα κακό ; Διέξοδο καλὴ ζήτησε νὰ βρῇ, σοφά, κατὰ τὸ μυαλό του σκέφθηκε, ἔξυπνα ἐπιμένει νὰ πολιτευθῇ. Ἀφοῦ ἔχει τὰ « κατὰ νόμον » προσόντα κι' εἶναι « καλὸς » ἄς γίνῃ. Δὲν τὸν ἐζήτησεν ἡ Ἱερωσύνη λόγῳ τῆς κλίσεώς του, ἀλλὰ τὴν ἐζήτησεν αὐτὸς μὲ τὴν ἐξυπνάδα του. Θὰ τὴν ντυθῇ ἱκανοποιῶντας ἓναν ἐγωϊσμό του, μιὰ ἀξιοκατάκριτη ἀντίληψί ποῦ ἔχει στὴ ζωῇ. Ἐπομένως πρόκειται περὶ ἀνθρώπου ποῦ ζῆ μιὰ πνευματικὴ κατωτερότητα, τὴν ὁποίαν, σὰν ἱερεὺς, θὰ κληθῇ νὰ πολεμήσῃ. Εἶναι γιὰ προκοπὴ αὐτός ; Καὶ θὰ δοξάσῃ ἓνας τέτοιος τὸ Χριστό, ἢ θὰ δίνῃ παρόμοιες συμβουλές καὶ στὰ παιδιά του νὰ κυνηγοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν ἀξιοπρέπεια, ἐξευτελιζοντας κάθε τίμιον ἐπάγγελμα, ποῦ προτιμᾷ νὰ μείνῃ στὴ λάσπη, στὴ σκόνῃ, στὰ ροκανίδια, στὸ τσαπὶ κ.ά. καὶ ὄχι νὰ ντυθῇ τὴν Ἱερωσύνη ποῦ τὴν νοιώθει σὰν διπλῆ φωτιά στὸ κεφάλι του ; Ποιὸς ἀπ' τοὺς δυὸ ἔχει συνειδησι καὶ συναίσθησι ;

Ἄς δοῦμε τώρα τὴν ἄλλη κατηγορίαν. ☐

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ “ΛΕΙΜΩΝΑ,,

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΜΙΑ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΕΡΓΙΟΥ

Γιὰ τὸν ἀββᾶ Σέργιο τὸν ἀναχωρητὴ μᾶς διηγή-
θηκεν ὁ ἀββᾶς Σέργιος ὁ Ἀρμένης, ποῦ ἦτανε μαθητῆς
του, πῶς ὁ ἀββᾶς Γρηγόριος ὁ ἡγούμενος στὴ Λαύρα τῶν
Φαρῶν, τὸν ἐνοχλοῦσεν ἐπίμονα γιὰ νὰ τὸν πάη στὸν
Γέροντα. «Κάποτε λοιπὸν τ’ ἀποφάσισα καὶ τὸν ἐπῆγα.
Ἔμενε δὲ τότε ὁ Γέροντας γύρω στὴν περιφέρεια τῆς
Νεκρῆς θάλασσας.

Μόλις λοιπὸν τὸν ἀντίκρουσεν ὁ Γέροντας, τὸν ὑπο-
δέχθηκε μὲ τιμὲς καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη καὶ φέροντας
νερὸ ἔσκυψε καὶ τοῦ ἐνιψε τὰ πόδια του· κι’ ὅλη τὴν ἡμέ-
ρα συνωμιλοῦσε μαζί του λόγια ψυχοσωτήρια. Καὶ τὴν
ἐπόμενην ἡμέρα τὸν ἀφῆκε νὰ φύγη. Ὅταν τὸ λοιπὸν
ἔφυγεν ὁ ἀββᾶς Γρηγόριος, λέω στὸ Γέροντα— Νὰ τὸ
ξέρης, Πατέρα μου, πῶς μ’ ἐσκανδάλισες. Γιατὶ ὡς
τὰ σήμερα σοῦχω φέρει ἐδῶ πολλοὺς, δεσποτάδες καὶ
πρεσβύτερους καὶ ἄλλους· καὶ ἕως τώρα ποτέ σου δὲν
ἐνιψες τὰ πόδια κανενὸς ἀπ’ αὐτοὺς, ἐκτὸς μονάχα ἀπὸ
τὸν ἀββᾶ Γρηγόριο.

Κι’ ὁ Γέροντας τότες μ’ ἀπάντησε— «Ἐγώ, τέκνο
μου, δὲν ξέρω ποιὸς εἶναι ὁ ἀββᾶς Γρηγόριος. Καὶ τοῦτο
μονάχα γνωρίζω, πῶς στὸ σπήλαιό μου ἐδέχθηκα ἓνα
Πατριάρχη. Γιατὶ, ὅταν ἔμπαινε, τὸν εἶδα νὰ φορῇ ὡμο-
φόριο καὶ τὸν εἶδα ἀκόμη νὰ κρατῇ στὰ χέρια του
τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον..»

Πρᾶγμα ποῦ πραγματικὰ κι’ ἐγίνηκε. Γιατὶ ὕστε-
ρα ἀπὸ ἕξη χρόνια ὁ Θεὸς καταξίωσε τὸν ἀββᾶ Γρηγό-
ριο νὰ γίνῃ Πατριάρχης στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπως τὸ
προέβλεψεν ὁ Γέροντας.

ΠΩΣ ΕΤΙΜΩΡΗΣΕΝ Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ
ΤΟΝ ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟ ΚΑΗΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΙΣΙΟ

Στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας ἐπισκεφθήκαμε τὸ κοινόβιο τοῦ Σαλαμᾶ· κι' ἐκεῖ βρήκαμε δυὸ Γέροντες ποὺ μᾶς εἶπαν πὼς εἶναι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινούπολης.

Μᾶς διηγήθηκαν λοιπὸν γιὰ τὸν μακαριστὸ Πατριάρχη τῆς Κων/πολης Γεννάδιο, ὅτι συχνὰ ἐπήγαιναν πολλοὶ καὶ τοῦ ἔλεγαν τὰ μύρια ὅσα γιὰ κάποιον κληρικό του, ποὺ τὸν ἔλεγαν Χαρίσιο, καὶ ποὺ ἡ ζωὴ του καὶ ἡ συμπεριφορά του δὲν ἦτανε καθόλου καλῆ.

Ἔστειλε λοιπὸν ὁ Πατριάρχης καὶ τὸν ἐφώναξαν κι' ἔδοκίμασε νὰ τὸν νουθετήσῃ. Ὅταν ὅμως εἶδε, πὼς ἐπήγανε χαμένες οἱ νουθεσίες ποὺ τοῦκανε, συγκατατέθηκε νὰ τὸν συμμορφώσῃ σὰν Πατέρας πραγματικός· καὶ μὲ Ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια.

Σὰν εἶδεν ὅμως, ὅτι αὐτὸς μὲ τίποτε δὲν διορθώνεται, γιὰτὶ ὀλημερίς συναναστρεφότανε μὲ κακοὺς ἀνθρώπους καὶ καταπιανότανε μὲ ξόρκια καὶ μὲ μαγεῖες, ἔστειλε κάποιον θεληματάρη (γιατὶ ὁ Χαρίσιος ἦτανε ἀναγνώστης ἐκεῖ) καὶ τοῦ παρήγγειλε—Νὰ πᾶς στὸν ἅγιον Ἐλευθέριο καὶ νὰ τοῦ εἰπῆς—«Ὁ στρατιώτης σου, ἅγιε Λευθέρη μου, κυλιέται μέσα στὴν ἁμαρτία. Καὶ γι' αὐτὸ ἢ νὰ τὸν διορθώσῃς, ἢ νὰ τὸν ξεκάμῃς. .».

Ἐπῆγε λοιπὸν ὁ ἀπεσταλμένος στὸ ναὸ τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου τοῦ μάρτυρα, κι' ἀφοῦ στάθηκεν ἐμπρὸς στὸ ἅγιο Βῆμα, μὲ τὴν ὄψη του στραμμένη πρὸς τὴν ἅγια Κόγχη, ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ λέει πρὸς τὸν μάρτυρα—«Ἄγιε μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, μ' ἐμένα τὸν ἁμαρτωλὸ ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος σοῦ φανερώνει, πὼς ὁ στρατιώτης σου κυλιέται μέσα στὴν ἁμαρτία. Κι' ἓνα ἀπὸ τὰ δυὸ πρέπει νὰ γίνῃ. Ἡ νὰ τὸν βάλῃς στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ τὸν βγάλῃς ἀπὸ τὴ μέση. .».

Καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ ἐργάτης αὐτὸς τῆς κακίας

εὔρέθηκε νεκρός. Κι' ὅλοι ἐσάστισαν γι' αὐτὸ κι' ἐδόξαζαν τὸν Θεό.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΕΥΛΟΓΙΟΥ

“Ὅταν ἤμαστε στὸ κοινόβιο τοῦ Ζουγαρά, ὁ κοινοβιάρχης τοῦ ἀββᾶς Μηνᾶς, μᾶς διηγήθηκε καὶ μᾶς εἶπεν αὐτό, γιὰ τὸ μακαρίτη τὸν Πατριάρχη τὸν ἅγιον Εὐλόγιο.

—Μιὰ νύκτα, τὴν ὥρα ποὺ μονάχος τοῦ μέσα στὸ προσευχητᾶρι τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἐδιάβαζε τὸν κανόνα του, εἶδε νὰ στέκεται κοντά του ὁ ἀρχιδιάκονός του Ἰουλιανός. Κι' αὐτό, μόλις τὸ εἶδε τὸν ἐτάραξε· γιατί, χωρὶς νὰ πάρῃ τὴν ἄδεια προτῆτερα, ἐμπῆκε αὐτόθελά του μέσα. Μ' ὅλον τοῦτο ὅμως, δὲν εἶπε τίποτε. Κι' ὅταν ἐτελείωσε τὸν ψαλμὸ ποὺ ἐδιάβαζε, ἔσκυψε κι' ἔκαμε μετάνοια. Καὶ μαζί του, ἔκαμε τότε μετάνοια κι' αὐτὸς ποὺ παρουσιάσθηκε σὰν ἀρχιδιάκονός του.

“Ὅταν ὅμως ἐσηκώθηκε ὄρθιος ὁ Πατριάρχης κι' ἔκαμε τὸ Σταυρό του κι' ἐπροσκύνησεν, ἐκεῖνος ἐξακολουθοῦσε νὰ μένη κατάχαμα. Γυρνᾷ λοιπὸν ὁ Πατριάρχης καὶ τοῦ λέει—Ὡς πότε, θᾶσαι ἔτσι σκυφτός; Κι' αὐτὸς τ' ἀπάντησε—“Ἄν δὲν μοῦ δώσης τὸ χέρι σου κι' ἂν δὲν με σηκώσης ἀτός σου, ἐγὼ μονάχος μου δὲν θὰ μπορέσω νὰ σηκωθῶ. Τότε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς τοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι του, κι' ἀφοῦ τὸν ἔπιασε, τὸν ἐσήκωσεν ὄρθιο κι' ἄρχισε νὰ διαβάξῃ ἄλλο ψαλμὸ. Σὲ μιὰ στιγμὴν ὅμως ἐγύρισε καὶ δὲν εἶδε πλέον κανένα. “Ὅταν ἐτελείωσε λοιπὸν τὸν πρωϊνὸ του κανόνα, ἐφώνηξε τὸν κουβουκλᾶρη του καὶ τοῦ εἶπε— «Γιατί δὲν ἦλθες νὰ με εἰδοποιήσης πὼς θὰ ἐρχότανε στὸ προσευχητᾶρι μου ὁ ἀρχιδιάκος μου, παρὰ τὸν ἀφῆκες νὰ μπῆ μέσα χωρὶς νὰ με εἰδοποιήσης προτῆτερα· καὶ μάλιστα σὲ μιὰν ὥρα τῆς νύκτας τόσο περασμένη;» Κι' αὐτὸς τοῦ ἔλεγε, πὼς οὔτε εἶδε κανένα, μὰ οὔτε κι' ἐμπῆκε κανεὶς. Κι' ἐπειδὴ ὁ Πατριάρχης δὲν τὸν ἐπίστευε,

τοῦ λέει — Πήγαινε καὶ πὲς τοῦ θυρωροῦ νᾶλθη ἐδῶ. Κι' ὅταν αὐτὸς ἐπῆγε, τοῦ εἶπε— «Πὲς μου, δὲν ἀνέβηκεν ἐπάνω ὁ ἀρχιδιάκονός μου ὁ Ἰουλιανός;» Κι' αὐτὸς τὸν ἐβεβαωσε, μὲ ὄρκο, πὼς οὐτ' ἀνέβηκε, οὔτε καὶ κατέβηκε.

Κι' ἐκείνη μὲν τὴν ὥρα ὁ Πατριάρχης ἠσύχαζε. Ὅταν ὅμως ἐξημέρωσεν, ἀνέβηκεν ὁ ἀρχιδιάκονός του Ἰουλιανός, γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Καὶ ὁ Πατριάρχης τοῦ εἶπε— Γιατὶ παρεβιάσες τὴν τάξην, ἀρχιδιάκονε Ἰουλιανέ; Πῶς ἐτόλμησες, χωρὶς νὰ πάρῃς προτῆτερα τὴν ἄδειά μου, ν' ἀνεβῆς ἐπάνω τὴν περασμένη νύκτα; Κι' αὐτὸς τ' ἀπάντησε— «Νᾶχω τὴν εὐχὴν Σου, Δεσπότη μου, οὔτε ἀνέβηκα ἐπάνω, μὰ οὔτε κι' ἐβγῆκα διόλου ἀπὸ τὸ σπίτι μου, παρὰ μονάχα τὴ στιγμὴ αὐτῇ.

Τότε ἐκατάλαβεν ὁ μέγας Εὐλόγιος, πὼς εἶχεν ἰδῆ τὸ μάρτυρα Ἰουλιανό, πού τὸν προέτρπε νὰ τοῦ ἀνεγείρῃ ναό. Γιατὶ αὐτὸς πού ὑπῆρξε, εἶχε πάθει ἀπὸ τὴν πολυκαιρία μεγάλη βλάβη καὶ εἶχε παλιώσει· κι' ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἐκινδύνευε νὰ σωριασθῆ.

Καὶ ὁ θεῖος καὶ φιλομάρτυρας Πατριάρχης Εὐλόγιος ἔβαλεν ἀμέσως μπροστὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ. Καὶ τὸν ἀνοικοδόμησεν ἐκ θεμελίων καὶ τὸν ἐλαμ-προστόλισε μὲ κάθε λογῆς στολίδια, ὅπως ἐταίριαζε στὸν ἅγιον μάρτυρα.

ΤΙ ΕΙΠΕΝ Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΜΜΩΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ

Ὅταν ὁ ἀββᾶς Ἀμμὼς κατέβηκε στὰ Ἱεροσόλυμα κι' ἐχειροτονήθηκε Πατριάρχης, ἀνέβηκαν ἐκεῖ γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν ὅλοι οἱ Ἡγούμενοι τῶν Μοναστηριῶν· καὶ μαζί τους κι' ἐγώ, μὲ τὸν Ἡγούμενό μου. Κι' ὁ Πατριάρχης εἶπε πρὸς τοὺς Πατέρες. —Εὐχηθῆτε γιὰ μένα, Πατέρες μου· γιατί ἐπῆρα ἐπάνω μου μεγάλο καὶ δυσκολοβάσταχτο φορτίο· καὶ τὸ πρᾶγμα τῆς Πατριαρχείας μὲ φοβίζει πάρα πολύ.

Γιατί στὸν Πέτρο καὶ στὸν Παῦλο καὶ στὸ Μωϋσῆ καὶ στοὺς τέτοιους ταιριάζουν νὰ ποιμαίνουνε ψυχές λογικές. Κι' ἐγὼ εἶμαι ἕνας ἀδύναμος καὶ ταλαίπωρος ἄνθρωπος. Καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸ καθετὶ ἄλλο μὲ φοβίζει ἡ εὐθύνη καὶ τὸ βᾶρος τῶν χειροτονιῶν. Γιατὶ τὸ βρῆκα κάπου γραμμένο, πὼς ὁ μακάριος Λέων, ποὺ ἐγένηκε Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ρωμαίων, ἔμεινε σαράντα ἡμέρες δίπλα στὸν τάφο τοῦ Πέτρου, καὶ μὲ νηστεῖες καὶ μὲ προσευχές, τὸν παρακαλοῦσε νὰ μεσιτέψῃ γι' αὐτὸν στὸ Θεό, νὰ τοῦ συγχωρηθοῦνε οἱ ἁμαρτίες του.

Κι' ὅταν ἐσυμπληρώθηκαν οἱ σαράντα ἡμέρες, τοῦ παρουσιάσθηκεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ τοῦ εἶπε— «Ἐμεσίτεψα καὶ ἐδεήθηκα γιὰ σένα καὶ σοῦ συγχωρηθήκανε ὅλες οἱ ἁμαρτίες σου, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χειροτονίαν ποὺ ἔχεις κάμει. Καὶ γι' αὐτὲς μονάχα θὰ δώσης λόγο· ἂν αὐτοὺς δηλαδὴ ποὺ ἐχειροτόνησες, τοὺς ἐχειροτόνησες καλὰ γιὰ ὄχι, καὶ πῶς τοὺς ἐχειροτόνησες.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἡ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημέριου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΙΕΡΑ ΞΕΚΙΝΗΜΑΤΑ

**ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΑΝΑΜΕΣΑ
ΣΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΝΑΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ**

Οί Έκκλησίες με την μεγάλη ιστορία

‘Η μυσταγωγία επάνω σέ τάφους

Τò Βυζάντιο ή πόλις αὐτή τοῦ παμβασιλέως, ἐδέχθη καί ἐφέτος ἓνα κόσμο ἰδικῶν τῆς ἐπισκεπτῶν. Μιά ἐθνική καί θρησκευτική Ἰερουσαλήμ καί αὐτή δέν ἔπαυσε ποτέ νά συγκεντρώνη τήν σκέψι καί τήν ψυχή τοῦ κόσμου τοῦ ἑλληνικοῦ καί τοῦ χριστιανικοῦ. Ἡ ἱστορία τῆς ἀποτελεῖ πάντοτε ἓνα ψυχικό παλμό καί ἡ ἀκτινοβολία τῆς δημιουργεῖ τήν ἀτμόσφαιρα κάτω ἀπό τὸ φῶς τῆς ὁποίας καθοδηγεῖται ὁ πόθος καί τὸ προσκύνημα τὸ πασχαλινὸ πλῆθους χριστιανῶν, μὲ τὰ ἀκατάλυτα ἰδανικά του. Ἔτσι οἱ ἐκδρομὲς τῆς ἡμέρες τοῦ Θεοῦ Πάθους καί τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως πρὸς τὴν πρωτεύουσα τῆς παλαιᾶς ἑλλην. χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας ἀποτελεῖ ἓνα συγκινητικὸ καί ὑποβλητικὸ προσκύνημα. Αὐτὸ τὸ προσκύνημα θὰ παρακολουθήσουμε κι' ἐμεῖς, μέτοχοι μιᾶς διπλῆς μυσταγωγίας τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς ἱερῆς αὐτῆς πόλεως. Κουβαλῶντας κι' ἐμεῖς στὸ ξεκίνημά μας γιὰ τὸ προσκύνημα αὐτὸ παραδόσεις καί παλμούς δημιουργημένους ἀπὸ τὴν ἱστορία στὸ πέρασμα τῶν χρόνων θ' ἀποθέσουμε τὸ φορτίο μας αὐτὸ στὴν εἰσοδο τῆς πόλεως, γιὰ νά γεμίσουμε τὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον ἀπὸ καινούργια συναισθήματα καί ἀπὸ βαθιεῖς ἐντυπώσεις, πού θὰ παρακολουθοῦν γιὰ πολὺ χρόνον τὴν ζωὴν μας καί μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μας στὸ τόπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ξεκινήσαμε. Προσκυνητὲς ἐνὸς ἑλληνικοῦ καί χριστιανικοῦ Ἰορδάνη. Καί δέν εἶναι ἡ ὁμορφιὰ τῆς Πόλης πού δέχεται τοὺς ἐπισκέπτας σὰν μία Σιλωαμική κολυμπήθρα, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀναλλοίωτη ψυχὴ τῆς πού μᾶς ἀγκαλιάζει μέσα σ' ἓνα φευγαλέον ἔστω δραματισμὸν καί μᾶς φωτίζει τὸν δρόμον πού καλούμεθα νά ἀκολουθήσουμε. Ἐρωτήστε τὸν κόσμον αὐτὸν πού ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν του στὸ Βυζάντιον γιὰ τῆς ἐντυπώσεις του καί θ' ἀντιληφθῆτε τὸν ἐκστατισμὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατέχεται γιὰ πολὺ χρόνον. Οἱ ἐκκλησίαι τῆς Πόλης ἐξακολουθοῦν παρ' ὅλες τῆς περιπέτειές τους νά συνθέτουν αὐτὴν τὴν ψυχὴ τῆς μεγάλης πρωτεύουσας τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ καί νά δημιουργοῦν αὐτὲς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ἀτμόσφαιρα καί τὸν παλμό. Ἐχει τὸ παρελθὸν καί τὴν ἱστορία τῆς ἡ καθεμιά ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς. Τὰ χρόνια πού ἐβάδισαν ἐπάνω ἀπὸ τοὺς θόλους τους καί στοὺς αὐλόγυρους τους ἐσκόρπισαν μαζί μὲ τὴν σκόνιν τους καί μιὰ ξεχωριστὴ ζωὴ. Αὐτὴ τὴν

σφραγίδα τῆς ζωῆς κάθε ἐκκλησίας τὴν ἀντικρύζετε καὶ τὴν ἀγκαλιάζετε μὲ τὴν ἐπίσκεψι στὶς ἐκκλησίες τοῦ παλαιοῦ ἰδίως Βυζαντίου. Κέντρο τὸ Φανάρι. Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὁ πάνσεπτος πατριαρχικός ναός, κρατεῖ τὴν ψυχὴν σας σὲ μιὰ ἑλληνικὴ καὶ χριστιανικὴ ἀνάτασι. Δὲν εἶναι ἡ μεγαλοπρέπεία του ποὺ σᾶς καθηλώνει. Εἶναι ἡ ἱστορία του καὶ εἶναι ὁ ἐσωτερικός του διάκοσμος ποὺ εἶναι σύνθεσις λειψάνων μιᾶς τόσο παλαιᾶς χριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς ἐποχῆς. Εἰς τὸν ταπεινὸν αὐλόγυρον τῆς πατριαρχικῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Φαναρίου παραμένει ἄσβεστη ἡ ἀκτινοβολία τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Σκοτεινὴ πλέον ἡ μικρὴ πόρτα τοῦ μαρτυρίου ἐνὸς ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου καὶ σβυσμένη ἡ καντήλα, ποὺ ἐφώτιζε ὡς πρὶν ἀπὸ ὀλίγα χρόνια τὸν τόπον τῆς καθηγιασμένης ἀγχόνης. Διάχυτα ὅμως πάντοτε τὸ φῶς καὶ ἡ αἴγλη τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ μάρτυρος. Καὶ καθὼς ἐγκαταλείπετε τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸν αὐλόγυρο δοκιμάζετε τὴν ψυχὴν σας νὰ συνθλίβεται γιὰ μιὰ στιγμή καὶ νὰ συγκεντρῶν κατόπι στὸ βάθος τῆς τὰ λείψανα καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ποὺ δημιουργοῦν τὸν καινούργιο τῆς κόσμου.

*

Σὲ ἀπόστασι μικρὴ ἀπὸ τὸν κεντρικὸ δρόμο τοῦ Φαναρίου μὲ τὴν μεγάλη ἐκκλησίαν τῆς Ὁρθοδοξίας ὁδεύοντας πρὸς ἓνα ἀνηφορικὸ δρόμο ἢ μικρὴ ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῆς Μουχλιώτισσας γεμίζει τὴν ψυχὴν σας μὲ τὰ πλέον ὑποβλητικὰ συναισθήματα. Ἡ παλαιότερη βυζαντινὴ ἐκκλησίαν ποὺ ὡς πρὶν ἀπὸ ὀλίγα χρόνια διατηροῦσε τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς μορφήν καὶ ποὺ δὲν ἔπαυσε καὶ σήμερον νὰ διατηρεῖ τὴν ἱστορίαν τῆς καὶ τὴν ψυχὴν τῆς. Εἶναι ἡ μοναδικὴ ἐκκλησία ποὺ τὴν ἐσεβάσθη ὁ Κατακτητὴς κατόπιν παρακλήσεως τοῦ ἑλλήνου ἀρχιτέκτονα ποὺ ἀνήγειρε τὸ περίφημον Τέμενος τοῦ Σουλτάνου Φατίχ. Ἦταν ὁ πόθος μιᾶς γρηᾶς χριστιανῆς γυναίκας, τῆς μητέρας τοῦ ὁμογενοῦς ἀρχιτέκτονα νὰ μὴ μεταβληθῆ σὲ ἐρείπια ἢ ἐκκλησίαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶχε συνδεθῆ ὀλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς. Ὁ ἅγιος Δημήτριος τῆς Ξυλόπορτας στὸν δρόμον πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν σταματᾷ τὸν ἐπισκέπτην καὶ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον μὲ τὴν ἱστορίαν του. Ὑπῆρξεν ἡ ἐκκλησίαν ποὺ στάθηκε γιὰ πολὺν χρόνον ὡς ἡ μεγάλη πατριαρχικὴ ἐκκλησίαν πρὶν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μεταφερθῆ στὴ σημερινὴ ἔδρα του, τὸ Φανάρι. Σ' αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ μεταφέρεται καὶ νὰ παραμένῃ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ὡς προσκύνημα τῶν πιστῶν ἢ εἰκόνα τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὴν Παναγίαν εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον ἀποτελοῦσε μιὰ ἀπὸ τὶς ὠραιότερες καὶ συγκινητικώτερες ὀρθόδοξες χριστιανικὰς λιτανεῖες. Τὰ θυμιατὰ ἐκάπνιζαν στὰ παράθυρα τῶν χριστιανικῶν σπιτιῶν τοῦ δρό-

μου ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ περνοῦσε ἡ λιτανεία, ἔκαιαν τὰ κεριά τῆς Ἀναστάσεως καὶ στὸ πέρασμα τῆς εἰκόνας γυναῖκες κάθε ἡλικίας ἐσκόρπαγαν ροδόφυλλα καὶ ἄλλα λουλούδια τῆς ἐποχῆς στὴν θαυματουργὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τῆς Βλαχερνιώτισσας. Ἐνα κομμάτι τῆς ἐποχῆς τοῦ παλαιοῦ Βυζαντίου ξαναζωντάνευε μὲ τὴν ἱερὴ αὐτὴ τελετή. Ἐπάνω ἀπὸ τὰ κάστρα τῶν ἀνακτόρων τῶν Βλαχερνῶν ἡ ἐκκλησιά τῆς Παναγίας τῆς Σούδας στὸ Ἐγρι Καποῦ ἔχει τὴν παλαιὰ τῆς ἱστορίας. Σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ τείχη τὰ καθηγιασμένα μὲ τὸ αἷμα τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου καὶ κοντὰ στὴν Κερκόπορτα ἀπὸ τὴν ὁποῖαν κατόπιν προδοσίας κατῶρθωσε νὰ εἰσδύσῃ ὁ πολιορκητὴς στὴν Πόλη, ποὺ ἡμύνετο τόσο ἡρωϊκῶς. Τὸ προάστειο ποὺ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐγρι Καποῦ εἶναι ἡ μετάφρασις τῆς ἱστορικῆς ἐπίσης Χαρίσια Πύλης τῆς σειρᾶς τῶν βυζαντινῶν τειχῶν κατεστράφη κάποτε ἀπὸ μιὰ πυρκαϊά. Ἔμεινε ὡς τόσο ἄθικτη ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Σούδας, γιὰτὶ ὑπὸ τὴν σκιά τῆς στὸ συνεχόμενον μὲ τὴν ἐκκλησία νεκροταφεῖο ἦσαν θαμμένοι οἱ χριστιανοὶ νεκροὶ καὶ ἐφυλάσσοντο τὰ κόκκαλα τὰ ἱερὰ πολλῶν ἱερωμένων ποὺ ὁ καθένας τοὺς εἶχαν προσφέρει καὶ μιὰ ὑπηρεσία στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τῆς φυλῆς μέσα στὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ καὶ ἑλληνικὴ ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Τόπι Καποῦ χτισμένη γύρω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πύλης τοῦ Ρωμανοῦ, ὅπου ἔπεσε ἡρωϊκῶς μαχόμενος ὁ τελευταῖος αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου καὶ ὅπου Βυζαντινὴ αὐτοκράτειρα ἀνήγειρε ναὸν εἰς μνήμην τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, ὅσο καὶ ἂν ὑπῆρξε μιὰ ἀπὸ τὶς μικρότερες σχετικῶς ἐκκλησίες τῆς Πόλης, ὁ τόπος ἐν τούτοις, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκεται, ὑψώνει αὐτὴν ἀκόμη στὰ μάτια καὶ στὴν σκέψι τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ἀκόμη καταστροφὴ τῆς, ὡς ἓνα μεγαλοπρεπῆ ναὸ μὲσα εἰς τὸν ὁποῖον πλανᾶται πάντοτε ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα μιᾶς ἐποχῆς, μιᾶς ἱστορίας καὶ μιᾶς ἑλληνοχριστιανικῆς ζωῆς. Ὁ ἅγιος Γεώργιος τοῦ Ἐδρινῆ Καποῦ, ὁ ἅγιος Δημήτριος τοῦ Σαλματουμπρούκ, καὶ ἡ Παναγία ἡ Γοργοεπήκοος τῶν Ἐξ Μαρμάρων εἶναι ἐκκλησίες συνδεδεμένες καὶ αὐτὲς μὲ μιὰ μακραίωνα ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Πόλης. Τὸ προσκύνημα τῶν πασχάλινῶν ἐπισκεπτῶν τῆς Πόλης κατευθύνεται καὶ σταματᾷ μὲ ἰδιαίτερη εὐλάβεια καὶ συγκίνησι στὴν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἔξω ἀπὸ τὸ Ἐπτὰπύργιο, τὴν συνυφασμένη μὲ τὴν ἱστορία τῆς Ἀλώσεως καὶ τοῦ θαύματος τῶν μικρῶν ψαριῶν τοῦ ἀγιάσματος τῆς ἐκκλησίας. Στὴν Παναγιᾶ αὐτὴν τὴν Μπαλουκλιώτισσα συγκεντρώνονται ὅλοι οἱ πασχάλινοὶ ἐκδρομεῖς —προσκυνηταί. Ξαναζοῦν μιὰ ἱστορία σκορπισμένη σήμερα μέσα σὲ μισοκατεστραμμένα ἱερὰ καὶ σὲ χα-

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Ἐφέτος ἀπεφάσισα νὰ κάμω Πασχαλιὰ στὸ νησί μου. Μὲ τραβᾶνε πάντα τόσο πολὺ τ' ἅγια χώματά του. Καὶ μάλιστα τὴν ἐποχὴν αὐτὴ, ποὺ εἶναι ὀλάνθιστο, καὶ ἡ ὁμορφιά του εἶναι ἀνείπωτη. Ἀπὸ παντοῦ—κι' ἐπάνω του καὶ γύρω του—ἀναβρῦζει ὁ γλυκασμὸς καὶ ἡ μαγεία.

*

Ἐφύγαμε λοιπόν, μὲ ἄλλους πολλοὺς ταξιδιωτῆς, στὶς δύο τάπομεσήμερον ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, καὶ στὶς ὀκτὼ τὸ βράδυ εἶχαμε ἀποβιβασθῆ, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα θαυμάσιο πραγματικὰ ταξίδι.

Μόλις ἐπάτησα στὶς Καμάρες, τὸν ὠραῖο καὶ ἀνοικτὸν ὄρμο τοῦ νησιοῦ ποὺ ἀράζουνε τώρα τὰ πατόρια τῆς γραμμῆς, μ' ἐκτύπησαν, κυριολεκτικῶς, ἀπὸ παντοῦ βαλσαμικὲς μυρωδιές, ποὺ κατέβαιναν ἀπὸ τὰ τριγύρω βουνὰ καὶ τίς ἀνάδινεν ἡ ρεμματιά. Λὲς κ' ἦτανε μυστικὰ μυροδοχεῖα, ποὺ τ' ἄνοιξε τώρα τῆς ἀνοιξῆς τὸ χέρι καὶ ἀναδίνουε μεθυστικὰ καὶ ἀπόκοσμα ἀρώματα. Οἱ σχοῖνοι, οἱ χερουβιλιές, τὰ θυμάρια, οἱ φίδες, οἱ ἀσπάλαθροι, οἱ φασκομηλιές, τὰ σπαρτὰ καὶ τὰ λογῆς λογῆς φρύγανα, ὅλα εἶναι τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὀλάνθιστα. Καὶ ὅλα μαζὶ καὶ τὸ καθένα χωριστὰ σκορπίζουε τὸ ἄρωμά τους, ποὺ συμπυκνώνεται σὲ μιὰν ὀσφρητικὴ συμφωνία, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς τὴν ὑπερούσια γλύκα τῆς.

*

Εἶχε νυχτώσει πλέον, ὅταν ἐξεμπαρκάραμε καὶ λίγο κουρα-

λάσματα καὶ κατευθύνονται κατόπιν στὰ ἱερὰ χώματα ὅπου εἶναι θαμμένοι οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι τῶν τελευταίων χρόνων. Δὲν ὑπάρχουν τὰ κοιμητήριά τους, πλανᾶται ὅμως παντοῦ ἡ σκιά των. Σ' αὐτὸν τὸν μισερειπωμένο σήμερα ναό, ποὺ ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν τὸν βλέπει πάντα μὲ τὴν παλιά του αἴγλη καὶ δοκιμάζει βαθεῖα συγκίνησι κάθε προσκυνητῆς, μεγαλοπρεπῆς θὰ τελεσθῆ καὶ ἐφέτος τὴν Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος ἡ καθιερωμένη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία. Καὶ ἐπάνω στοὺς συλημένους τάφους τῶν Πατριαρχῶν θὰ γονατίσουν Πατριάρχης, κληρὸς καὶ λαὸς σ' ἓνα εὐλαβικὸ μνημόσυνο.

Μὲ τὴν μυσταγωγία αὐτὴν τελειώνει ἡ ἐποχὴ τοῦ πασχαλινοῦ προσκυνήματος τῶν ἐκδρομέων στὶς ἐκκλησίες καὶ τὰ ἱερὰ μνημεῖα τῆς Πόλης.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

σμένος από τὸ ταξίδι ἀποτραβήχθηκα σὲ μιὰν ἐρημικὴν ἀκρὴ τοῦ μῶλου. Τὸ κῦμα ἤσύχαζε κι' ἐψιθύριζε ναυουριστικά· καὶ ἡ θάλασσα ἐφέγγριζε ὡς πέρα τὸν ἀνοιχτὸ κάβο τοῦ λῆς καὶ τὸν ἔκλεινε, σὰν ἀσημένια κορδέλλα, τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ· καὶ ἡ ἀρμύρα τῆς ἦτανε νοτισμένη κι' αὐτὴ ἀπὸ τὶς βουνίσσιες εὐωδιές. Τὰ ἄστρα ψηλὰ εἰσιγότρεμαν, λῆς κι' ἔλυωναν ἀπὸ τὴ λαχτάρα νὰ χυθοῦν καὶ νὰ πέσουν σὰν δροσοσταλαγμοί, ἐπάνω στὴ πανεύμορφη αὐτὴ γῆ τοῦ νησιοῦ μου. Καὶ γενικὰ τὰ πάντα εἶχανε μιὰν ἐκσταση θρησκευτική, καὶ ἦτανε σὰν νὰ περνοῦσαν πνεύματα παραδεισιακὰ πάνω τους.

*

Ἡ συγκοινωνία μὲ τὰ διάφορα χωριά του γίνεται μ' ἓνα λεωφορεῖο καὶ μὲ δυὸ αὐτοκίνητα. Μὰ ἐγὼ δὲν ἐβιαζόμουνα διόλου, κι' ἀργοποροῦσα. Γιατὶ δὲν μοῦικανε καρδιά νὰ φύγω καὶ ν' ἀποστερηθῶ, τόσο γρήγορα, τὴν ὑποβλητικὴν αὐτὴ νυχτερινὴ ἀτμόσφαιρα τὴν κατάφορτην ἀπὸ ὀσφρητικῆς συμφωνίας.

Καὶ δὲν τὸ κρύβω μάλιστα, πὼς ἐνοσταλγοῦσα τὴν πρωτόγονη συγκοινωνία, ἐπάνω σὲ καλόβολα γαϊδουράκια τοῦ νησιοῦ μου· πού ἐνῶ θὰ μοῦ φλυαροῦσε χίλια δυὸ ἀπὸ πίσω μου ὁ καλὸς μου ἀγωγιάντης, ἐμένα θὰ μὲ τύλιγαν τὰ ἀρώματα τῆς νεροσυρμῆς ἀπὸ κάτω, πού εἶναι κατασκέπαστη ἀπὸ δάφνες τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἀπὸ λυγαριές. Καί, πού καὶ ποῦ, κάποιον ἀνθισμένο κλαδί ἐληῆς θὰ μοῦ ἐχάιδευσε, καθὼς θὰ περνοῦσα, τὸ κεφάλι μου σὰν χέρι ἀδελφούλας καὶ μὲ τὴν τρυφερότητα τοῦ χαιδιοῦ τῆς μαννούλας μου, ὅταν ἐγύριζα — ἄλλες φορές — στὸ νησί.

*

Κάποτε, τέλος πάντων, ἀνέβηκα καὶ μὲ συγκίνηση βαθειὰ ἐτράβηξα στὸ πάτρογονικό μας σπίτι. Καὶ πρῶτ' πρῶτ' τῆς μεγάλης Παρασκευῆς ἐξῆυπησα κι' ἐβγῆκα στὸ περιβόλι. Ἄλλοτες ὁ παραστημὸς του ἦτανε γεμάτος ἀπὸ ἀμυγδαλιές, πού στοὺς κλώνους των ἐφώληαζαν καρδερίνες καὶ σπῖνοι. Τώρα ἀπόμειναν λιγιστές. Καὶ εἶναι καλλιεργημένο καὶ φυτεμένο ἀπὸ λογιῆς λογιῆς λαχανικά, πού ἀνάμεσά τους ὑψώνονται μικρῆς ἀκόμη πορτοκαλλίτσες καὶ λεῖμονίτσες. Καὶ τὴν ἐποχὴ αὐτὴν ἦτανε ὀλάνθιστες καὶ ἡ βαρειά τους μυρωδιὰ εἶχε τραβήξει ἀρίφνητο μελισσολόι, πού ἐζουζούνηζε γύρω τους ἀνήσυχο καὶ πολὺδιψο. Ὀλογάλαζο ἀπλωνότανε γύρω μου τὸ ἀτλάζι τῆς ἀνοιξιάτικης καλοκαιριᾶς. Καὶ σπαθατὰ χελιδονάκια τῶσχιζαν, μὲ τὰ φτερά τους· κι' ἐτσιτσιρίζαν κι' ἐτιτίβιζαν χαρούμενα· καὶ καμμιά φορὰ ἐσταματοῦσαν κι' ἐφτεροκοποῦσαν σὰν μεθυσμένα ἀνάερα, λῆς

κι' ἤθελαν νὰ γαντζωθοῦνε ἐπάνω του. "Ἐτσι σὰν τὰ χελιδονάκια αὐτὰ ἔνοιωθα κι' ἐγὼ τὴν καρδιά μου νὰ φτεροκοπᾶ· καὶ οἱ λογισμοὶ μου ἐγύριζαν πίσω στὰ παλῆα κι' ἔσταματοῦσαν στὰ κελαιδίσιμα τῶν ἀξέχαστων παιδιάτικων καιρῶν.

"Ὀ! πικρὴ, πολὺ πικρὴ εἶναι τώρα ἡ θύμησή τους. Ὁ χάρος ἐκούρσεψε ἀλύπητα τὸ σπιτικό μου. "Ὀ! ἔλα, ἔλα, μικρὸ μου χελιδονάκι, καὶ κάθησε ἤσυχο ἐπάνω στὴν ἐρημικὴ μου καρδιά· καὶ ἡμέρωσε τὴν ἀβάσταγῃ πίκρα τῆς τωρινῆς μοναξιάς μου...

*

Ἐδῶ στὸ νησί μου ἡ μεγάλη Παρασκευὴ δὲν φάλλεται καὶ δὲ λειτουργιέται, ὅπως παντοῦ ἄλλοῦ μέσα στὶς πολιτείες. Τὸ πρῶτ' δὲν γίνεται ἀκολουθία. Μόνο, ποῦ καὶ ποῦ, σημαίνουν λυπητερὰ οἱ καμπάνες καὶ τὰ κορίτσια τοῦ νησιοῦ στολίζουνε τοὺς ἐπιτάφιους. Καὶ στὰ παιδιάτικά μου, ὑπῆρχε μεγάλο ξεσνέριο μεταξὺ τους, ποῖος Ἐπιτάφιος θὰ ἦτανε ὁ καλύτερα στολισμένος...

Οἱ Ἐκκλησιᾶς σημαίνουν στὶς τρεῖς τ' ἀπομεσήμερο γιὰ τὴν ἀκολουθία τῆς Ἀποκαθήλωσης. Καὶ συνεχίζουν σχεδόν, ἕως τὶς ἕξι τὸ ἀπόγευμα. Ἐπειτα γίνεται διακοπὴ δύο ὥρῶν. Καὶ ξανακτυποῦνε στὶς ὀκτὼ πάλι οἱ καμπάνες, γιὰ τὴν ἀκολουθία καὶ γιὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιτάφιου..

Τὸ ἔθιμο εἶναι παλιό. Κι' ὅσο καὶ νὰ πάσχισαν οἱ Ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές, οἱ κάτοικοι δὲν δέχονται νὰ τ' ἀλλάξουν. Στὰ Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ὁ λαὸς μας εἶναι ἀλύγιστος καὶ ἐπίμονος καὶ δὲν δείχνει καμμιά προθυμία γιὰ νεωτερισμούς· λὲς καὶ τοῦ φέρνει ρίγος κι' ἀνατριχίλα κάθε ἐπαφὴ του, μὲ τὶς ξενόφερτες—κατὰ κανόνα—νεωτερικὲς ροπές. Κι' ὅσο καὶ νὰ φθάνη, καμμιά φορὰ, σὲ ὑπερβολές, ἡ τάση του αὐτὴ φανεράνει τὸ βαθὺ του ρίζωμα στὴν τρισαγία μας Ὁρθόδοξη παράδοση. Καὶ τοῦτο εἶναι κέρδος σημαντικόν. Γιατὶ ἔτσι, βασιτιέται ἀκατάλυτος ὁ σύνδεσμος τῶν γενεῶν καὶ βαθαίνει καὶ ἐμπλουτίζεται ἡ πνευματικὴ του προσωπικότητα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτό, οἱ συνήθειες αὐτὲς τοῦ λαοῦ μας, μᾶς γίνονται καὶ φάροι καθοδηγητικοί, ποῦ μᾶς βοηθοῦνε νὰ ξεχωρίζουμε τὴ ζωὴ του, μέσα στὰ σκοτάδια τῶν περασμένων καιρῶν. Συχνὰ βλέπει ὁ λαὸς μας κάποιον νεωτερισμό, πὼς εἶναι ἄβλαβος. Δὲν τὸν δέχεται ὅμως, μὲ κανένα τρόπο, ἢ πολὺ δύσκολα. Γιατὶ ἔχει ἱεροποιηθῆ ἡ σάρκα του μέσα στὴ συνειδησή του· καὶ ἀγκαλιάζει, μὲ πίστη καὶ μὲ φανατισμό, τὰ ἔθιμά του καὶ τὶς πατροπαράδοτες συνήθειές του.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ ΠΑΥΛΟΥ...

(Διδάγματα για τούς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὰ κείμενα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν).

«Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους» (Β' Θεσ. α' 3). Μακαριστὴ ἦταν ἀληθινά, ἡ ἐκκλησία τῶν Θεσσαλονικέων. Ἡ ἐκεῖ φυτεία τῆς Χάριτος προέκοπτε πλοῦσια καὶ γέμιζε τὰ στήθη τοῦ πρώτου γεωργοῦ τῆς, τοῦ Παύλου, μὲ ἱκανοποίησι καὶ χαρὰ. Δύο ἦσαν τὰ κύρια γνωρίσματα αὐτῆς τῆς προκοπῆς: ἡ ὑπεραύξησις τῆς πίστεως καὶ τὸ ξεχειλίσμα τῆς ἀγάπης, πού ἔνωσε ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο.

Ὁ Παῦλος, μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ θεσπέσιο φαινόμενο, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη ἀναφορᾶς, ἐξάρσεως στὸν δοτῆρα κάθε ἀγαθοῦ, τὸν Κύριο. Αὐτὸν νοιώθει τὸ χρέος νὰ εὐχαριστήσῃ γιὰ τὴν ἀφθονη ἐκείνη καρποφορία, πού τὴ συνιστοῦσαν οἱ δύο ἀκριβώτερες, οἱ δύο μεγαλύτερες δυνάμεις τοῦ Χριστιανισμοῦ: ἡ πίστις κι' ἡ ἀγάπη.

Ὁ σπόρος του δὲν εἶχε πάει καθόλου χαμένος. Κι' οἱ ὑποθήκες, οἱ ὑποδείξεις, οἱ νοθεσίες πού ἔστελνε στὰ ἐκεῖ ἀγαπημένα του τέκνα, ἔδωκαν μεγαλοπρεπῆ ἀποτελέσματα. Γιὰ τι ἄλλο παρὰ γιὰ τέτοια ἀπολαβὴ μπορεῖ ὁ ποιμὴν νὰ εὐχαριστῆ κατ' ἐξοχὴν καὶ πρώτιστα τὸν Θεό;

«Ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις» (Β' Θεσ. β' 15) Ἡ προτροπὴ στοὺς πιστοὺς νὰ στέκωνται ἀκλόνητα κρατημένοι στὴν ἀδολὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπὸ τὰ πρώτιστα μελήματα τοῦ καλοῦ ποιμένου. Ἀλλὰ γιὰ νὰ ἔχη πραγματικὴ ἀπήχησι αὐτὴ ἡ προτροπὴ, πρέπει πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλον νὰ τὴν ἐφαρμόξῃ στὸν ἑαυτὸν του ὁ ἴδιος ἐκεῖνος πού τὴν κάνει.

«Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχῆσαντες ἐξεστράφησαν εἰς ματαιολογίαν» (Α' Τιμ. α' 5). Ἡ θεολογικὴ κατάρτισις τότε μονάχα εἶναι ἄσπιλη, σωστὴ καὶ γόνιμη, ὅταν ἔχη ὡς κίνητρο καὶ κινήτῃρα τῆς μιᾶς καθαρῆς καρδιάς, μιᾶς συνειδήσις ἀγαθῆς, μιᾶς πίστεις ἀσυμβίβαστη πρὸς ὅ,τιδήποτε ξένο τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀληθείας του. Ὅλες αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις ἐξασφαλίζουν τὴν ὑπαρξὶ τῆς ἀγάπης μέσα μας, πού εἶναι τὸ μοναδικὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Οἱ πλάνες, ἡ ὀλισθησις στὴν αἵρεσι καὶ στὴν ἀπιστία, ἡ κακοδιδασκαλία δὲν προέρχονται οὔτε ἀπὸ ἔλλειψι δυνατῆς σκέψεως οὔτε ἀπὸ ἔλλειψι ἐπιστήμης.

ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀπουσία τῆς ἀγάπης, μιὰ ἀπουσία ὀφειλομένη σὲ ρυπαρὴ καρδιά, σὲ στρεβλὴ καὶ πονηρὴ συνείδησι καὶ σὲ πίστι ἀμφίβολη κι' ἐλαστική.

Ἡ θεολογικὴ σοφία δὲν εἶναι, λοιπόν, ὑπόθεσις ἀπλῶς τῆς διάνοιας, ἀλλὰ τῆς καρδιάς, ὄχι μορφώσεως ἀνθρώπινης, ἀλλὰ βίου ξάστερα χριστιανικοῦ. Αὐτὴ ἡ γνῶσις ἢ ἀλφαδιασμένη πάνω στὸ ὀρθὸ δόγμα, εἶναι θυγατέρα τῆς ἀγιότητος.

«Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰῶνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.» (Α' Τιμ. α' 17). «Ὅπως ὀρθὰ ἔχει παρατηρηθῆ ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτάς, ὁ διδασκτικὸς λόγος τοῦ Παύλου, μέσα στις ἐπιστολές, ἔχει μιὰ συνύφανσι μὲ τὸ προσευχητικὸ στοιχεῖο, εἶναι σύγχρονα καὶ λειτουργικὸς λόγος. Αὐτὸ φαίνεται σὲ ὀρισμένα σημεῖα μὲ δλότελα ἔκτυπο τρόπο, ὅπου τὰ εἶδη τῆς προσευχῆς ἢ δοξολογία, ἢ εὐχαριστία, ἢ δέησις, ἀναβλύζουν μὲ δύναμι καὶ καλύπτουν κάθε ἄλλη ἀπόχρωσι τοῦ παυλείου λόγου. Ἐνα τέτοιο σημεῖο εἶναι καὶ ὁ παρὰπάνω στίχος.

Κάτι παρόμοιο εἶναι φυσικὸ νὰ συμβαίη καὶ στὸ κήρυγμά μας, πρὸ παντὸς ἐκεῖνο πού γίνεται μέσα στὸν ναό, ἰδιαιτέρα δὲ κατὰ τὴν τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας. Τὸ κήρυγμά μας πρέπει νὰ ἔχη ἐκεῖνη τὴν ἔξαρσι, ἐκεῖνη τὴν ἀνάτασι πρὸς τὸν Κύριο, πού δὲν ἀποτελεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ σύμπτωσι μὲ τὴν προσευχὴ. Ἐνα κήρυγμα ἀληθινὰ εὐαγγελικὸ, ἀληθινὰ βγαλμένο ἀπὸ πιστὴ καρδιά, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχη—ἀνάμεσα στις ὁποιοσδήποτε ἄλλες του ιδιότητες—καὶ τὸν λειτουργικὸ χαρακτῆρα.

Ἄν παρατηρήση κανεὶς—ἔστω κι' ἐπιπόλαια—τις ὁμιλίαι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, θὰ διαπιστώσῃ εὐθὺς αὐτὴ τὴ λειτουργικὴ σφραγίδα. Θὰ δῆ ἓνα φαινόμενο ἀντίστιχο πρὸς ἐκεῖνο πού βλέπουμε στὸν Παῦλο.

«Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, ἵνα στρατεύῃ τὴν καλὴν στρατείαν» (Α' Τιμ. α' 18). Ὁ κληρικὸς εἶναι ἐπιστρατευμένος κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ Χριστοῦ κι' ὄλες οἱ ἡμέρες του πάνω στὴ γῆ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ὑπακοὴ στὸν βασιλέα καὶ Κύριο του, ἀγὼν καὶ θυσία πρὸς χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὄρμησις μέσα σὲ ὄλους τοὺς κινδύνους, τίς κακοπάθειαι καὶ τὰ τολμήματα, πού ἐξασφαλίζουν τὴν ἐπικράτησι τῆς οὐράνιας βασιλείας. Αὐτὴ εἶναι ἡ καλὴ στρατεία, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀνάπαυλα καὶ διακοπὴ, ἀλλὰ διαρκὴς προσφορὰ ὡς τὴν τελευταία πνοή. Κάθε ἐπιζήτησις ἀναπαύσεως, κάθε πλαγιοδρομία, κάθε στάσις

στον ἀδιάκοπο αὐτὸν ἀγῶνα, ὅπου μᾶς ἐξάγει ὁ Κύριος τῶν πολέμων, ἀπαγορεύεται κι' ἀποκλείεται. «Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθενται» μὲ τὸ στόμα τοῦ Παύλου οἱ ἀπόστολοι στοὺς διαδόχους των, τοὺς ἐπίσκοπους καὶ τοὺς πρεσβυτέρους.

«Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤσκησον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι» (Α' Τιμ. β' 1,2).

Ἡ Ἐκκλησία εὐχεται γιὰ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Δὲν ἐξαιρεῖ οὔτε καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, ἀδιαφορῶντας ἂν πιστεύουν ἢ ὄχι στὸν ἀληθινὸ θεό. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθοῦμε, ὅτι ὅταν ὁ Παῦλος ἔδωσε αὐτὴν τὴν ἐντολὴ στὸν Τιμόθεο, στὸν θρόνο τῆς Ρώμης καθόταν ἓνας Νέρων. Κάτω, λοιπόν, ἀπὸ ὅλα τὰ καθεστῶτα, ἡ ἐντολὴ αὕτη πρέπει νὰ ἐκπληρώνεται. Γιατί; Διότι τὸ κράτος εἶναι μία βαθμὶς πολὺ χαμηλὴ μὲν, ἀλλὰ ἀνήκουσα κι' αὕτη κατὰ ἓνα τρόπο στὴν τάξι τοῦ κόσμου, τῇ θελημένῃ ἀπὸ τὸν Κύριο. Οἱ προσευχὲς τῆς Ἐκκλησίας μποροῦν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἐξέλιξι τῆς πολιτείας, νὰ τὴν κάμουν λιγότερο ἐπιβλαβῆ στὸ χριστιανικὸ ἔργο καὶ πῶς πολὺ ἀποτελεσματικὴ στὴ συντριβὴ τοῦ κακοῦ καὶ τῶν ἀντιθέων ταραχῶν.

«Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὅ πρέπει γυναίξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν» (Α' Τιμ. β' 9,10).

Ἡ χριστιανὴ γυναῖκα πρέπει νὰ διακρίνεται γιὰ συγκρατημένη, σεμνὴ καὶ φρόνιμη συμπεριφορὰ, πού ἓνα ἀπὸ τὰ δείγματα τῆς εἶναι κι' ἡ ἀποφυγὴ ἐξωτερικῶν στολισμάτων κι' ἀκριβῶν ἀμφιέσεων. Τὸ στολίδι τῆς χριστιανῆς εἶναι τὰ καλὰ ἔργα. Ἄν λοιπόν αὐτὸ ἰσχύη γιὰ ὅλες τὶς χριστιανές, πολὺ περισσότερο βαρύνει στὴν πρεσβυτέρα. Ἡ σύζυγος τοῦ ἱερέως εἶναι φυσικὸ νὰ ἀποτελῇ τὸ πρότυπο αὐτῆς τῆς γνησίας χριστιανικῆς γυναικειᾶς πολιτείας καὶ νὰ εἶναι κατάφορτη ἀπὸ καλὰ ἔργα.

«Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ» (Α' Τιμ. γ' 1). Ὁ παρὼν στίχος θέλει λεπτὴ προσοχή, γιατί ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν χωρίων ἐκείνων τῆς θείας Γραφῆς, πού εὐκολὰ παρεξηγοῦνται, ἰδίως ὅταν ἐρμηνεύωνται ἀπομονωμένα. Ὁ Ἀπόστολος δὲν ἐπαινεῖ, βέβαια, ἐδῶ οὔτε τὴ φιλοδοξία οὔτε τὴ σπουδαρχία οὔτε τὴ ματαιοφροσύνη. Ἐννοεῖ ἀπλῶς τὴν κλίσι, πού εἶναι

ἀπότοκος τῆς κλήσεως. Τὸ νὰ ἐπιθυμῆ, νὰ ὀρέγεται κανεὶς τὸν πικρὸ, εὐλογημένο κι' ἔνδοξο καρπὸ τῆς ἐπισκοπείας, τῶν ἀνωτέρων βαθμίδων τῆς ὑπηρεσίας στὸν Χριστό, εἶναι νοητὸ μονάχα ὡς φιλότιμη ὁρμή, ὡς πόθος γιὰ περισσότερες θυσίες. Μαζὶ μ' αὐτὸ ὑποτίθεται, ὅμως, ἐπίσης ὅτι ποτὲ ἕνας τέτοιος πόθος δὲν θ' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὸν σάκκο τῆς ταπεινοφροσύνης οὔτε θὰ ἐκτραπῆ σὲ ἐνέργειες ποὺ θὰ τὸν ἀποσποῦσαν ἀπὸ ἕνα ἄλλο ρητὸ τῆς Γραφῆς: τὸ «οὐχ ἑαυτῶ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ».

«Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον(*) ἀνεπίληπτον εἶναι...νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος—εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;—μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου» » (Α' Τιμ. γ' 2-7).

Ὁ ἀνώτερος κληρικὸς-ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος—(στὰ πρῶτα χρόνια, ὡς γνωστόν, οἱ ἐπίσκοποι προέρχονταν ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν ἐγγάμων ἢ τῶν ἀγάμων ἀδιάκριτα) πρέπει νὰ ἔχῃ ὠρισμένα κρητιδικὰ προσόντα, ποὺ χωρὶς ἔστω κι' ἕνα ἀπ' αὐτὰ ἡ θύρα τέτοιου ἀξιώματος μένει ἀπὸ τὸν Θεὸ κλειστή. Μερικὰ, λοιπόν, ἀπ' αὐτὰ χαράσσονται ἐδῶ ἀπὸ τὴν πνευματοκίνητη γραφίδα τοῦ Παύλου.

Τὸ πρῶτο, ποὺ σημειώνεται, εἶναι τὸ ἀνεπίληπτο τοῦ βίου, τὸ λευκὸ παρελθὸν καὶ παρόν. Ἀνεπίληπτος σημαίνει: ἐκεῖνος ποὺ ὁ βίος του δὲν παρέχει τὴν παραμικρὴ λαβὴ σὲ κατηγορίες. Οἱ κανόνες τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐρμηνεύοντας τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας παραδόσεως, εἶναι σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα δικαιολογημένα αὐστηροί. Δὲν ἐπιτρέπουν τὴν προσέγγισι στὸ θυσιαστήριον γιὰ ὅποιους ἔχουν ὑποπέσει σὲ ὠρισμένα βαρεῖα ἁμαρτήματα κι' ἔχουν σκανδαλίσει τοὺς γύρω τους.

Ὁ Παῦλος, ὅμως, ἐδῶ δὲν ὑπαινίσσεται μονάχα τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ ὅλο τὸν βίον τοῦ κληρικοῦ, ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τῆς σταδιοδρομίας του, ὁ ποιμὴν πρέπει ὄχι ἀπλῶς νὰ εἶναι ἐν τάξει ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ παρέχῃ ἀφορμὲς στὴν ἀνθρώπινη κατάκρισι. Οἱ παρὰ πέρα χαρακτη-

(*) Ἐπίσκοπο ἐδῶ ὁ Παῦλος δὲν ἔννοεῖ μονάχα τὸν ἀρχιερέα, ἀλλὰ γενικὰ τὸν ἀνώτερο Κληρὸ (Ἐπίσκοπο καὶ Πρεσβύτερο).

ρισμοί, λοιπόν, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἀνάλυσις, μιὰ λεπτομερειακὴ ἀνάπτυξις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀνεπιλήπτου. "Ἐτσι, ὁ «ἐπίσκοπος» πρέπει νὰ εἶναι:

«Νηφάλιος». Δηλαδή προσεκτικός, ἄγρυπνος καὶ κυριαρχικὰ γαλήνιος πάνω στίς ροπές καὶ στὰ πάθη του. "Ἐν δὲν ὑπάρχη αὐτῇ ἡ νῆψις, τότε οἱ ἐκτροχιασμοί, τὰ γλυστήματα εἶναι ἀναπόφευκτα.

«Σώφρων». Δηλαδή φρόνιμος, ἐγκρατὴς καὶ συμμαζεμένος σὲ ὅλα του.

«Κόσμιος». Δηλαδή λεπτὸς καὶ σεμνοπρεπὴς στὴ συμπεριφορὰ του, στολιστὴς μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὸ αἶσθημα τοῦ μέτρου σὲ κάθε λόγο ἢ πράξι του.

«Φιλόξενος». Τὸ σπῖτι του δὲν πρέπει νὰ μὲν κλειστὸ σὲ κανένα περαστικό, σὲ κανένα ξένο. Αὐτὸς εἶναι ὁ ξενοδόχος τῆς Ἐκκλησίας του, ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ ἀνοιχτὰ χέρια ὄχι μόνο πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας του, ἀλλὰ καὶ πρὸς κάθε χριστιανὸ πού περνᾷ ἀπὸ τὸν τόπο ἐκεῖνον.

«Διδακτικός». Διδαχὴ δὲν παρέχεται μονάχα μὲς ἀπὸ τὸ στόμα ἢ μὲ τὴ γραφίδα, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὸν βίον, πρὸ παντὸς ἀπ' αὐτόν. Ὁ ἀπόστολος, ὅμως, πιθανώτατα ἐννοεῖ ἐδῶ καὶ κάτι ἄλλο: τὴ ροπή πού πρέπει νὰ ὑπάρχη στὸν ποιμένα, ὥστε ὅλα ὅσα κάνει νὰ ἀποτελοῦν διδαχὴ, νὰ φωτίζουν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, νὰ κατασταλάζουν στίς ψυχὰς τὸ θεῖο φῶς. Αὐτῇ ἡ ροπή εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ ἔχη γίνῃ συνειδήσις βαθειά. "Ἐτσι, θὰ μετατρέπη κάθε περίστασι καὶ κάθε πτυχὴ τῆς πολιτείας καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του σὲ ζῶν κήρυγμα, πού θὰ καταλάμπῃ, θὰ ἐποικοδομῇ, θὰ στηρίξῃ τὰ τέκνα του.

«Μὴ πάροις, μὴ πλήκτης, μὴ αἰσχροκερδὴς». Ὁ ἀπόστολος δὲν ὑποδεικνύει, ἀλλὰ κι' ἀποτρέπει. Δὲν καθορίζει μονάχα τὰ προσόντα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀντιπαραβάλλει τίς φευκτέες κακίες. Ἐνοεῖ, λοιπόν, τώρα ἓνα ριπίδιο τέτοιων κακιῶν, πού δὲν εἶναι ἀνεκτὲς σὲ κάθε χριστιανό, πολὺ δὲ περισσότερο στὸν κληρικό. Πρόκειται—στὴν πραγματικότητα—γιὰ μιὰ, δοσμένη σὲ τρεῖς ἀποχρώσεις. Ὁ ἐπιρρεπὴς στὸ κρασί καὶ στίς διασκεδάσεις, ὁ ἐκδικητικὸς καὶ φίλεις κι' ὁ προσκολλημένος στὴν ὕλη, πού γιὰ χάρι τῆς ἐπιζήτᾳ τὸ παράνομο ὄφελος, εἶναι βέβαια ἓνας ἄνθρωπος πού δὲν μπορούμε νὰ τὸν φαντασθοῦμε στὸν χῶρον τῆς πίστεως, πολὺ δὲ λιγώτερο στὸν τόπον τοῦ κληρικοῦ. Ὡστόσο δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐμφανισθοῦν τέτοιοι σ' αὐτὸν τὸν τόπον. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ πολλὰ παραδείγματα. Αὐτά, λοιπόν, τὰ κακέκτυπα ἀποδοκιμάζονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κι' ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΟΡΤΟΔΡΟΜΙΟΝ

21 ΜΑΪΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΙΣΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΝ

ΘΕΟΥ ΔΥΝΑΜΙΣ

«Ὁὐκ ἐγενόμην ἀπειθής τῷ σὐρανίῳ ὀπτασίῳ».
(Πραξ. κς' 19)

Μέγας ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς Ἱστορίας ὁ ἑορταζόμενος σήμερον ἅγιος Κωνσταντῖνος. Ἀναμφιβόλως δὲ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ τίτλου αὐτοῦ πολὺ συνετέλεσεν ἡ στροφή αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ὁποῖον σπουδαίως μὲν ἐνίσχυσεν, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότατα ἐνισχύθη ὑπ' αὐτοῦ.

1. Εἶναι, ὁμολογουμένως, ἴδιον τῶν μεγάλων νὰ διακρίνουν, μὲ τὴν πρέπουσαν ἐξυδέρκειαν καὶ προοπτικὴν, ποῦ ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἰσχύς, διὰ νὰ τὰς προσεταιρίζωνται καὶ νὰ ἐπωφελῶνται ἐξ αὐτῶν. Ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας, προκάτοχοι τοῦ Κωνσταντίνου Αὐτοκράτορες, τυφλώττοντες, δὲν ἀντελαμβάνοντο ὅτι «ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ» εἶναι ὄντως «Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία». Καὶ παρεσύροντο ὑπὸ τῆς αὐταπάτης ὅτι τὸν Χριστιανισμόν, ὡς ἀνίσχυρον, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὸν ἐξαφανίσουν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ἠγεῖραν, διὰ τοῦτο, φοβεροὺς διωγμοὺς καὶ ἐπεχείρησαν νὰ πνίξουν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων τῆς.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀπεδείχθη πολὺ σοφώτερος καὶ συνετώτερος αὐτῶν. Τὸν προπαρεσκεύασε βεβαίως ἡ πίστις καὶ ἡ εὐσέβεια τῆς μητρὸς του Ἀγίας Ἐλένης. Καὶ ὁ ἴδιος ὅμως προσωπικῶς εἶχε κρίσιν διαυγῆ καὶ ἱκανὴν νὰ ἀντιληφθῆ ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἦτο ἐξώφθαλμον πλέον ὅτι μία πίστις ἡ ὁποία, ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἤδη, διωκομένη ἐπεκτείνεται καὶ καταπολεμουμένη σκληρῶς μὲν ἐτήθητος καὶ ἀκατάβλητος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἀνθρωπίνης προελεύσεως. Εἶναι ἐξάπαντος «ἐξ οὐρανοῦ». Δὲν θέλει, ἐπομένως νὰ εὐρεθῆ «θεομάχος» ὁ Κωνσταντῖνος. Κατανοεῖ ὅτι θὰ εἶναι σκληρὸν δι' αὐτὸν νὰ «λακτίζη πρὸς κέντρα», ὅπως ἐπραξάν πρὸ αὐτοῦ Νέρωνες καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ ἄλλοι. Μὲ μίαν ἰσχυρὰν δύναμιν, ὅπως βλέπει καὶ ἀντελαμβάνεται τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἔχει τὴν διορατικότητα τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς νὰ φρονῆ, ὅτι ἔχει κάθε συμφέρον νὰ εἶναι φίλος καὶ σύμμαχος καὶ ἔχι διώκτης καὶ πολέμιος. Βλέπει ἄλλωστε ὅτι καὶ τὸ δίκαιον εἶναι ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν.

Ἄνθρωποι φιλήσυχοι καὶ εἰρηνικοί, κανένα δὲν ἐνοχλοῦν, κανένα δὲν βλάπτουν ἢ ἀδικοῦν. Ἀντιθέτως, μάλιστα, εἶναι πρότυπα ἀνωτέρων ἀνθρώπων. Τὸ ἥθος των τιμᾷ καὶ προάγει τὴν κοινωνίαν. Ἡ ἀρετὴ των περικοσμεῖ καὶ διαθίξει τὸ κράτος του. Διατὶ νὰ γίνῃ ἀδικος καὶ αὐθαίρετος, καταδιώκων τοιοῦτους ἀνθρώπους ; Μία τοιαύτη ἀδικία ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἔχη δι' αὐτὸν ἀγαθὰς συνεπείας. Ἡ θεία δίκη θὰ πατάξῃ ἐξάπαντος τὴν ἀδικίαν ταύτην.

Ἄλλὰ προχωρεῖ καὶ περαιτέρω ὁ Μ. Κωνσταντῖνος. Ἡ ἀναγνώρισις ἐκ μέρους του τῆς δυνάμεως καὶ τῶν δικαίων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τὸν προδιαθέτει ἄριστα, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶναι καὶ « ἡ ἀ λ ῆ θ ε ι α » καὶ ἡ ὄντως « Θ ε ο ὕ σ ο φ ί α » ἐν τῷ Χριστιανισμῷ. Ὁ Θεός, ἀμείβων τὰς καλὰς του διαθέσεις, τοῦ ἀποκαλύπτει τὴν ὑπερκόσμιον ἀξίαν τοῦ λόγου τοῦ σταυροῦ. Καί, μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν εὐμενῶν διαθέσεων τοῦ Κωνσταντῖνου διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, ἐν οὐρανῷ, τὸ δράμα τοῦ σταυροῦ, μὲ τὴν ἐπιγραφὴν « ἐ ν τ ο ὑ τ φ ν ί κ α ». Οὐρανία ὄντως ἀποκάλυψις δι' αὐτόν, ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται ἐν τῇ πίστει εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι, ἐὰν ἀσπασθῇ τὴν πίστιν αὐτὴν, θὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν νίκην καὶ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ στάδιόν του.

Καὶ ὁ πράγματι μέγας Κωνσταντῖνος εἶναι ἤδη ἐπαρκῶς προ-
 παρεσκευασμένος νὰ εἴπῃ τὸ ν α ἰ εἰς τὴν κλήσιν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἔτοιμος νὰ δεχθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Καὶ τὴν ἐδέχθη ἀνεπιφυλάκτως. Καὶ δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου τὸ « ο ὐ κ ἐ γ ε ν ὀ μ η ν ἀ π ε ι θ ῆ ς τ ῆ ο ὐ ρ α ν ί ω ὀ π τ α σ ί α ».

Μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀποφασιστικότητα, ἀνταποκρινόμενος εἰς τὸ μῆνυμα τῆς οὐρανίας ἐκείνης ὀπτασίας, ὄχι ἀπλῶς ἀποδέχεται τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ ἐκδίδει ὑπὲρ αὐτῆς αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, διὰ τῶν ὁποίων παρέχεται ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ εἰρήνη εἰς τοὺς χριστιανούς καὶ πᾶσα ἐλευθερία διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς πίστεως καὶ τῆς θείας λατρείας αὐτῶν. Κατόπιν τούτων ἐξέρχονται οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὰς κατακόμβας καὶ τὰς ὀπὰς τῆς γῆς. Κυκλοφοροῦν ἀφόβως ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Καὶ κοσμοῦν διὰ τῆς ἀγίας ζωῆς των καὶ τοῦ ὑπερόχου ἡθους των τὴν ὕψιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

2. Ἄλλ' ὅσον εὐεργετικὴ παρουσιάζεται ἡ ὑπηρεσία αὐτῆ τοῦ Μ. Κωνσταντῖνου πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, εἶναι ἱστορικῶς βέβαιον, ὅτι εἶχε δι' αὐτόν καὶ τὸ κράτος του πολὺ εὐεργετικώτερα ἀποτελέσματα. Ὁ Κωνσταντῖνος, πειθόμενος « τ ῆ ο ὐ ρ α ν ί ω ὀ π τ α σ ί α », ἀνεδέχθη μέγας, κυρίως διὰ τὴν στροφὴν καὶ τὸν

νέον σωτήριον προσανατολισμόν, πού ἔδωκεν εἰς τὸ κράτος του. Ἡ ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία εὐρίσκειτο ἤδη εἰς τὴν παρακμὴν καὶ τὴν δύσιν της. Στρηριζομένη εἰς τὴν πλάνην τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τὸν διεφθαρμένον εἰδωλολατρικὸν κόσμον, ἐφέρετο πρὸς τελείαν διάλυσιν. Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ Κωνσταντίνου ἐγκριταί εἰς τοῦτο ἀκριβῶς· ὅτι εἰς τὴν θέσιν τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, πού κατέρρεεν ὀριστικῶς, ἔστησε τὴν νέαν καὶ περίλαμπρον Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ ὁποία ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας — χιλιετηρίδα ὀλόκληρον — διέλαμψε μὲ τὸ μεγαλεῖον τῆς χριστιανικῆς της ὕψεως. Θεμελιωμένη ἐπάνω εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἠθικὴν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, παρουσίασεν ἀκατάβλητον ζωτικότητα καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν παραπαίοντα ἠθικῶς κόσμον τὸν ὠραῖον βυζαντινὸν πολιτισμόν, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπαραμίλλον ἀξίαν κατανοεῖ σήμερον καὶ διακηρύσσει ἡ ἀρμοδία ἱστορικὴ κρίσις.

Τοιοτοτρόπως, διὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον προσωπικῶς καὶ διὰ τὸ κράτος του, τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ἀπετέλεσε παράγοντα θριαμβευτικῆς ἐξελίξεως. Τὸ « ἐ ν τ ο ὕ τ ω ν ἱ κ α » τῆς « ο ὕ ρ α ν ἱ ο ὁ π τ α σ ῖ α ς » ἐδικαιώθη πανηγυρικῶς ἐκ τῆς πραγματικότητος πού ἐπηκολούθησε. Νικητῆς καὶ θριαμβευτῆς ὁ Κωνσταντῖνος κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀντιπάλων του. Νίκη καὶ θρίαμβος καὶ τοῦ κράτους του, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιβίωσις καὶ ἡ ἀκμὴ ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ σφρῆγος καὶ τὴν ὑγείαν πού ἐχάρισεν εἰς αὐτὸ ἡ σωτήριος χριστιανικὴ κατεύθυνσις.

Αὐτὸ συμβαίνει πάντοτε, ἀγαπητοί, εἰς ὅσους δέχονται τὴν ἐπίδρασιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἐνῶ οἱ μακρὰν τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ κλυδωνίζονται καὶ καταποντίζονται πολλάκις εἰς τὸ πέλαγος τῶν δεινῶν τοῦ βίου καὶ τῶν πειρασμῶν τῆς ἀμαρτίας, ὁ πιστὸς χριστιανὸς ἔχει στήριγμα ἰσχυρόν. Ἐν ἀποφασιστικὸν « ἐ ν τ ο ὕ τ ω ν ἱ κ α » τὸν κατευθύνει καὶ τὸν ἐνισχύει, διὰ τὰ ἔχη θάρρος καὶ ἐλπίδα εἰς τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς. Καὶ πάλιν τὸ « ἐ ν τ ο ὕ τ ω ν ἱ κ α » τὸν ὀπλίζει κατὰ τῶν ποικίλων πειρασμῶν καὶ παθῶν. Καὶ νικᾷ πράγματι ὁ ἀληθὴς χριστιανός, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εἰρήνης του. Ὑπερνικᾷ καὶ ὅσα φθείρουν συνήθως τοὺς « μὴ ἔχοντας ἐλπίδα » καὶ ὅσα διαφθείρουν τοὺς ἠθικῶς ἀστηρίκτους.

« Ἐ ν τ ο ὕ τ ω ν ἱ κ α » λοιπὸν πάντοτε, χριστιανέ. Ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν εἶναι ἴδιον τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν μειονεκτικῶν ἀνθρώπων. Εἶναι « Θε ο ὕ δ ὕ ν α μ ι ς » καὶ ἀναδεικνύει τοὺς νικητὰς τῆς ζωῆς.

25 ΜΑΪΟΥ (*)

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΕΣΙΝ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΠΩΣ ΕΝΕΡΓΕΙ Ο ΘΕΟΣ

«Ὁ Θεός... ἐλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης
τοῦ Θεοῦ, ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(Β' Κορ. δ' 6)

Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐδέχθησαν τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας οἱ χριστιανοὶ τῆς Κορίνθου. Ἀλλ' ὁ θεῖος ἀπόστολος τοὺς γράφει ὅτι, ὅχι αὐτός, ἀλλ' «ὁ Θεός... ἐλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις» τῶν χριστιανῶν «πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Δηλ. ὁ διαφωτισμὸς τῶν ἀνθρώπων περὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου Ἰησοῦ Χριστοῦ προέρχεται ἄνωθεν, ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων. Οἱ Ἀπόστολοι δὲ καὶ οἱ μετέπειτα διάδοχοι αὐτῶν, οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὰ ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων ἐργάζεται ὁ Θεὸς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ φρόνημα τοῦτο ποὺ διακηρύσσει ὁ θεῖος ἀπόστολος πρὸς τοὺς Κορινθίους, ὅπως ἠκούσαμεν σήμερα, δὲν σᾶς ὑπενθυμίζει, ἀγαπητοί, τὰς παρομοίας διακηρύξεις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ὁποίου ἐφορτάζομεν τὴν εὐρεσιν τῆς Κεφαλῆς; Πράγματι. Ρητῶς καὶ ἐκεῖνος ἐτόνισεν ὅτι τὸ ἰδικόν του ἔργον ἦτο ἀπλῶς προπαρασκευαστικόν, «ἐρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερος» αὐτοῦ» (Λουκ. γ' 16). Καὶ «ὁ ὅτι ἐστὶν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι» (Ἰωάν. α' 33).

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος καὶ ὁ Τίμιος Πρόδρομος ὁμιλοῦν περὶ τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῶν ὀργάνων ποὺ χρησιμοποιοεῖ ὁ Θεὸς διὰ τὴν καλῆς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν, ἅς μελετήσωμεν σήμερα τὰς θαυμαστάς αὐτὰς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ.

* Τρεῖς εὐρέσεις τῆς Τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἐφορτάζονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὴ: τῇ 24 Φεβρουαρίου ἡ πρώτη ἐκταφὴ τῆς Κεφαλῆς ὑπὸ δύο μοναχῶν, οἵτινες ἀνεῦρον αὐτήν ἐν τῷ παρά τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἡρώδου χώρῳ, ὅπου εἶχε ταφῆ ἀρχικῶς. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐφορτάζεται καὶ δευτέρα ἐπανεύρεσις τῆς Κεφαλῆς, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τῶν δύο ὡς ἄνω μοναχῶν ἀπωλέσθη ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἀνευρέθη πάλιν ἐπὶ αὐτοκόκτορος Οὐαλεντιανοῦ. Μεταφερομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δι' εὐλογίαν, ἀπωλέσθη καὶ πάλιν καὶ ἀνευρέθη τὸ τρίτον εἰς Κόμανα τῆς Καππαδοκίας ὑπὸ τινος ἱερέως, ὁπότεν μετεκομίσθη ἐπισήμως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ τρίτη αὕτη εὐρέσις ἐφορτάζεται τῇ 25ῃ Μαΐου.

1. Ρητῶς ἀναφέρεται «ἐν τοῖς προφήταις» περὶ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὅτι θὰ ἔχῃ ἔργον προπαρασκευῆς τοῦ λαοῦ, διὰ νὰ δεχθῆ τὸν Μεσίαν· αἰδοῦ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου» (Μαρκ. α' 2). Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὸν κόσμον διαφθορὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε εἶναι ἀπαραίτητον νὰ προηγηθῆ κατάλληλος προεργασία, διὰ νὰ προετοιμαστοῦν αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων, προκειμένου νὰ ἐπακολουθήσῃ κάποια κλῆσις Θεοῦ. Ὅπως ἀπέστειλε δὲ τὸν Πρόδρομον ὁ Θεός, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑποδοχὴν καὶ ἀποδοχὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, κατὰ παρόμοιον τρόπον προνοεῖ πάντοτε καὶ χρησιμοποιεῖ διαφόρους προδρόμους, ὅταν ἀπευθύνῃ πρὸς ἡμᾶς τὰ μηνύματα τῆς χάριτός Του.

Μὴ λησμονῶμεν ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Προδρόμου, εἶπεν ὁ Προφήτης «πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεΐαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· καὶ ὕψεται πᾶσα σάρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. γ' 5-6· Πρβλ. Ἡσαΐου μ' 3-5) Δηλ. ἔργον του ἦτο, νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔλθουν εἰς συναίσθησιν τῶν ἁμαρτιῶν των καὶ νὰ στραφοῦν ἐν ταπεινώσει πρὸς τὸν Θεόν· νὰ τοὺς βοηθήσῃ ἀκόμη, μὲ τὸ κήρυγμά του, εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ σκοτισμοῦ τῆς διανοίας των καὶ τὴν μεταβολὴν καὶ ἐξομάλυνσιν τῶν διεστραμμένων διαθέσεων των, ὥστε νὰ θέλουν καὶ νὰ ποθοῦν τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνεργεῖ πάντοτε ὁ Θεός, διὰ νὰ καλέσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν βασιλείαν Του. Γνωρίζει ὅτι πλεῖστα ὅσα ἐμπόδια κρατοῦν πολλοὺς μακρὰν τῆς χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας. Πολλοὶ ἀπορρίπτουν ἀσυζητητὴ οἰανδήποτε ἠθικολογικὴν καὶ θρησκευτικὴν ὁμιλίαν. Δὲν ἔχουν διάθεσιν νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τοιαῦτα ζητήματα. Ἐγωῖσμοί, προκαταλήψεις, ἀδυναμίαι καὶ πάθη διάφορα, ἐμποδίζουν τὸ ἔργον τῆς χάριτος νὰ φέρῃ καὶ εἰς αὐτοὺς «τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ», τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν. Ἄλλ' ὁ Θεὸς προπαρασκευάζει πολλάκις τὸν ἄνθρωπον μὲ διαφόρους προδρομικὰς οὕτως εἰπεῖν ἐνεργείας Του. Εἰς ἄλλους μὲν ἡ «παιδεία Κυρίου ἀνοίγει τὰ ὦτα»· κάποια δοκιμασία καὶ θλίψις μαλάσσει τὴν καρδίαν των· ἄλλους «τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν ἄγει» (Ρωμ. β' 4)· αἰδωρεαὶ καὶ αἰ εὐεργεσίαι τοῦ Θεοῦ ὀδηγοῦν εὐγνώμονας ἀνθρώπους εἰς μετάνοιαν. Καί, ὅχι σπανίως, φωτισμὸς Θεοῦ ἐπηρεάζει ἀποφασιστικῶς πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ μεταστρέ-

φει αὐτοὺς πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τὴν γραμμὴν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, διὰ τὸ νὰ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ὄντως «ὁ Θεός... ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις... πρὸς φωτισμόν...» (Β' Κορ. δ' 6).

2. Δὲν παραλείπει ὅμως ὁ Θεὸς νὰ χρησιμοποιοῖ καὶ ἐξ ἀνθρώπων ὄργανα τοιούτων προδρομικῶν ἐνεργειῶν. Κυρίως μὲν καὶ κατ' ἐξοχὴν «ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων» (Ἐφεσ. δ' 11). ἔγκατέστησε δηλ. εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του τὰ κατάλληλα καὶ ἀρμόδια ὄργανα, διὰ τὸ διδάσκουν τὸν λαὸν καὶ νὰ καταρτίζουσι πολίτας τῆς βασιλείας. Του. Ἀλλὰ καὶ κάθε χριστιανὸς φωτισμένος ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ γίνεταί «συνεργὸς Θεοῦ» (Α' Κορ. γ' 9) εἰς ὠφέλειαν, καὶ δὴ διαφώτισιν καὶ καθοδήγησιν τῶν ἀγνοούντων καὶ πλανωμένων, διὰ τὸ «ἐπιστρέψωσιν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτῶν» (Ἰάκ. ε' 20) καὶ στραφῶσι πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου.

Καὶ πλείστας δὲ εὐκαιρίας δημιουργεῖ ὁ Πανάγαθος Θεός, διὰ τὸ μεταβάλλει τοὺς σκληροὺς καὶ ἀδιαφόρους ἀνθρώπους εἰς ἐπιδεδεικτικούς καὶ εὐθέτους διὰ τὴν βασιλείαν Του. Ἐνα κήρυγμα, ἓνα χριστιανικὸν ἔντυπον, ἓνας εὐσεβὴς φίλος, ἓνας στοργικὸς σύντροφος τοῦ βίου (Α' Κορ. ζ' 16), κάποιο χριστιανικὸν περιβάλλον, κάποια εὐκαιρία ἐξομολογήσεως, ἓνας κύκλος χριστιανικῆς ἐποικοδομῆς, εἶναι περιστάσεις καὶ μέσα πού χρησιμοποιεῖ ὁ Θεός, διὰ τὸ φέρῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τὸν «φωτισμὸν τῆς γνώσεως καὶ τῆς δόξης Αὐτοῦ, ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

3. Ἄλλ' εἶναι ἀπαραίτητον καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος νὰ παρασκευάζῃ τὸν ἑαυτόν του, διὰ τὸ ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν καὶ καρποφορίαν αἱ ἐνέργειαι τοῦ Θεοῦ αἱ ἀποβλέπουσαι εἰς ὠφέλειάν του. Δύο τινὰ κυρίως ἀπαιτοῦνται ἀπὸ κάθε ἀνθρώπου· καλὴ διάθεσις καὶ καλὴ προσπάθεια. Δι' αὐτὰ τὰ δύο θὰ μᾶς ζητήσῃ λόγον ὁ Θεός. Τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὴν χριστιανικὴν πρόοδον θὰ ἐπιφέρῃ ἡ Χάρις Του καὶ τὸ ἔλεός Του. Ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εἰσφέρωμεν τὴν θέλησιν καὶ τὸν ζήλόν μας. Τὰ δύο ταῦτα ἀποτελοῦν τὸν πρόδρομον καὶ τὰς εὐνοϊκὰς προϋποθέσεις, διὰ τὸ ἀξιοποιηθῆ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον ἢ ὑπὲρ ἡμῶν ἐνέργεια (φωτισμός, κλήσις κλπ) τοῦ Θεοῦ.

Εἶθε νὰ μὴ ὑστερήσωμεν εἰς ταῦτα.

† Ἀρχμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Προτάσει του Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών κ. Θεοκλήτου τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἀπεφάσισεν ὅπως ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀπὸ 22 'Ιουνίου 1951 θεμελιωσάντων δικαίωμα συντάξεως συνταξιούχων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. γίνῃ βάσει τοῦ ἀπὸ 1.10.1958 καθορισθέντος μισθολογίου τῶν ἐφημερίων.

Διὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως ἀυξάνονται ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς 1ης 'Οκτωβρίου 1958 αἱ συντάξεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κατὰ 9½.

Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως ἡ μηνιαία σύνταξις τῶν ἐφημερίων, μετὰ 29 ἔτη ἐν ἀσφαλίσει, ὅσα δηλ. ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ταμείου, καθορίζεται ὡς ἑξῆς:

1)	'Εφημέριος Α.	Μισθολογικῆ	Κατηγορίας	Δραχ	1183.
2)	» Β.	»	»	»	1019
3)	» Γ.	»	»	»	903
4)	» Δ.	»	»	»	813

'Εφημέριοι ἐξερχόμενοι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν 35οῦς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας θὰ λαμβάνουν τὰς ἑξῆς συντάξεις.

1)	'Εφημέριοι Α.	Μισθολογικῆς	Κατηγορίας	Δρχ.	1599
2)	» Β.	»	»	»	1351
3)	» Γ.	»	»	»	1175
4)	» Δ.	»	»	»	960

—'Υπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐζητήθη παρὰ τῆς Νομισματικῆς 'Επιτροπῆς ἡ ἐγκρισίς αὐτῆς διὰ τὴν χορήγησιν ἐκ τῶν διαθεσίμων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. δανείων εἰς τοὺς ἠσφαλισμένους εἰς αὐτό. Τὰ ζητούμενα πρὸς ἐγκρίσιν ποσὰ εἶναι 1.000.000 διὰ τὴν χορήγησιν ἀπλῶν δανείων καὶ 1.500.000 διὰ τὴν χορήγησιν ἐνυποθήκων τοιούτων.

—'Υπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἀπεφασίσθη ἡ χορήγησις καὶ ἐφέτος ἐκτάκτου ἐπιδόματος λουτροθεραπείας ἢ ἀεροθεραπείας εἰς τοὺς συνταξιούχους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Τὸ ἐπίδομα τοῦτο καταβάλλεται εἰς ἕκαστον συνταξιούχον ἢ συνταξιοδοτουμένην ὀρφανικὴν οἰκογένειαν κατὰ τὸν μῆνα 'Ιούλιον ἐκάστου ἔτους, συγχρόνως μὲ τὴν σύνταξιν τοῦ μηνὸς 'Ιουλίου, δι' ἰδιαίτερας ἀποδείξεως δεόντως χαρτοσημασμένης, χωρὶς νὰ παρίσταται ἡ ἀνάγκη προσαγωγῆς ἐκ μέρους αὐτῶν οἰουδήποτε δικαιολογικῶς. Τὸ ποσὸν τοῦ ἐπιδόματος καθωρίσθη ἴσον πρὸς τὸ ποσὸν μιᾶς μηνιαίας συντάξεως μετὰ τῶν πάσης φύσεως ἐπιδομάτων, μὴ δυνάμενον ὅμως νὰ ὑπερβῇ τὰς 600 δραχμάς.

Τὸ ἐπίδομα ἀεροθεραπείας ἢ λουτροθεραπείας καταβάλλεται εἰς τὸν συνταξιούχον ἢ τὴν συνταξιοδοτουμένην ὀρφανικὴν οἰκογένειαν τὸν 'Ιούλιον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνταξιοδοτήσεως τῶν ἔτους. Συνεπῶς συνταξιούχος ἢ ὀρφανικὴ οἰκογένεια ἢ ἐναρξίς τῆς συνταξιοδοτήσεως τοῦ ὁποίου ἢ τῆς ὁποίας ἐγένετο λ.χ. τὸν οἰονδήποτε μῆνα τοῦ ἔτους 1959, δικαιούται ἐπιδόματος λουτροθεραπείας ἢ ἀεροθεραπείας ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1960.

Εἰς περιπτώσιν μεταβιβάσεως τῆς συντάξεως ἢ ὀρφανικὴ οἰκογένεια δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸ ἐπίδομα ἀεροθεραπείας ἢ λουτροθεραπείας ἐὰν ὁ ἀποθάνων συνταξιούχος ἔλαβε τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος τὸ ὁποῖον ἀπεβίωσε.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεσ. Γρηγόριον Μωράκην, Ἰωάννινα. Θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ ἴδῃ ἡ σύνταξις τοῦ περιοδικοῦ τὸ κείμενον, διὰ νὰ σὰς εἴπωμεν ἐὰν εἶναι ἢ ὄχι δημοσιεύσημον.— **Αίδεσ.** Παναγιώτην Σκουζήν, Παλαιοχωράκιον Ναυπακτίας. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν εἰς ποίαν μισθολογικὴν κατηγορίαν ἀνήκετε.— **Οἰκονόμου Γεωργίου Α.** Ρήγαν. Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον Σιιάθου. Δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε προγενεστέραν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐφημεριακὴν σας ὑπηρεσίαν μέχρι 10 ἐτῶν. Δεδομένου ὅμως ὅτι σεῖς ἔχετε συμπληρώσει ἤδη 29 ἐτῶν ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἐναπομένει πρὸς ἐξαγορὰν χρόνος 6 ἐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐξερχόμενος τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τὴν 31/12/1959 θὰ λάβετε ὡς σύνταξιν μηνιαίαν 1350 περίπου δραχμὰς. Ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα θὰ λάβετε περὶ τὰς 18.000 δραχμὰς. Μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα, χωρὶς ἐξαγορὰν, ἐξερχόμενος τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τὴν 31/12/1959 θὰ λάβετε μηνιαίως ὡς σύνταξιν δρχ. 1058. Τὸ ἐφ' ἅπαξ θὰ εἶναι τὸ αὐτό. Δι' οἰανδήποτε ἄλλην πληροφориαν εἴμεθα πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν σας.— **Αίδεσ.** Μιχαήλ Σαραντίδην. Παπινὰ Λέσβου. Διὰ νὰ σὰς ἀπαντήσωμεν πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν μισθολογικὴν κατηγορίαν εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκετε.— **Αίδεσ.** Δημήτριον Παπακώστα. Μηλιανὰ Ἀττικῆς. Παρακαλοῦμεν γράψατέ μας τὸ ἔτος γεννήσεώς σας. Εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν πληροφориαν τὴν ὅποιαν θέλετε.— **Αίδεσ.** Διονάρδον Χατζηγιάννου, Μουρνιές Χανίων Κρήτης. Εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. δὲν ὑπάρχει αἰτήσις σας. Πρέπει ἐπομένως νὰ υποβάλετε νέαν μέσῳ τῆς Ἱ. Ἐπισκοπῆς.— **Αίδεσ.** Διονύσιον, Ἐφημέριον Ἄνω Μελοπείας Μεσσηνίας. Ἡ αἰτήσις σας θὰ τεθῇ ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐπιτροπῆς εὐθὺς ὡς ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ αἰτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. πίστωσις διὰ τὴν χορήγησιν δανείων.— **Κουρ** Εὐάγγελον Τουρτάνην καὶ Παναγιώτην Καλαμπάκαν, Σπουδαστὰς Ἄνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Βόλου. Διὰ τοὺς καλοὺς σας λόγους σὰς εὐχαριστοῦμεν.—

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρωτος. Χρυσοστόμου Γιαλούρη, Ἡ λατρεία μας (Α'). — Ἀποστολικῆς Διακονίας, Πρόγραμμα Ἰουνίου 1959. Σχεδιάσματα ὁμιλιῶν.— **Χ.**, Ἀδελφικὰ Γράμματα.— Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Λειμῶνα» τοῦ Ἰωάν. Μόσχου (μετφρ. Θεοδ. Σπεράντσα). — **Βασ** Ἡλιάδῃ, Πασχαλινὰ προσκυνήματα ἀνάμεσα στοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ τὰ μνημεῖα τῆς Πόλης.— **Ἀνθίμου Θεολογίτη**, Πασχαλιὰ στὸ νησί.— **Ἐρανιστοῦ**, Ἀπὸ τὰ «Ἀσκητικά» τοῦ ἁγίου Ἰσακ τοῦ Σύρου.— **Ἀκύλα**, Παρὰ τοὺς πόδας Παύλου... **Ἀρχιμ.** Νικοδήμου Βαλληνδρᾶ, Ἐορτοδρόμιον.— Ἀλληλογραφία.

Δι' ἃ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἐπευθυντέον :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὁδὸς Φιλοθέης 19—Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.

Ἵπευθυνος Τυπογραφείου: ἱερ. Κων. Πλατανίτης Ὑψηλάντου 66, Ἄγ. Βαρβάρα Αιγάλεω
 Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῶν 1. Τηλ. 70734.